

PLAN OCHRONY DLA WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO

Rozdział 1

CELE OCHRONY PRZYRODY NA OBSZARZE WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO ORAZ WSKAZANIE PRZYRODNICZYCH I SPOŁECZNYCH UWARUNKOWAŃ ICH REALIZACJI

1. Celem ochrony przyrody na terenie Wigierskiego Parku Narodowego, zwanego dalej „Parkiem”, jest:
 - 1) zachowanie rzadkich siedlisk wodnych i lądowych, wraz z różnorodnością biologiczną ukształtowaną w wyniku procesów naturalnych i półnaturalnych, zachodzącymi procesami ekologicznymi i ewolucyjnymi oraz procesami i strukturami geologicznymi, geomorfologicznymi, hydrologicznymi i glebowymi;
 - 2) przywracanie właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtwarzanie zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt i siedlisk grzybów;
 - 3) zapewnienie przebiegu procesów ekologicznych i ewolucyjnych w ekosystemach, w szczególności procesów o charakterze wielkoobszarowym i długoterminowym (z uwzględnieniem wymogów ochrony różnorodności gatunkowej i krajobrazu);
 - 4) ochrona różnorodności biologicznej właściwej dla regionu biogeograficznego na poziomie genetycznym, gatunkowym, międzygatunkowym i ekosystemowym.
- 1.1. Celem ochrony przyrody nieożywionej jest:
 - 1) zachowanie warunków do niezakłóconego przebiegu naturalnych procesów przyrodniczych;
 - 2) zachowanie naturalnych procesów i struktur geologicznych, geomorfologicznych, hydrologicznych oraz glebowych i glebotwórczych;
 - 3) ochrona zasobów wodnych i zwiększenie zdolności retencyjnych siedlisk;
 - 4) zachowanie gleb organicznych;
 - 5) ochrona gleb, wód i powietrza przed zanieczyszczeniami.
- 1.2. Celem ochrony ekosystemów jest:
 - 1) zachowanie naturalnej różnorodności siedlisk;
 - 2) zachowanie i odtwarzanie różnorodności gatunkowej zbiorowisk roślin, grzybów i zwierząt;
 - 3) ograniczanie antropopresji;
 - 4) przeciwdziałanie występowaniu inwazyjnych gatunków obcych.
- 1.2.1. Celem ochrony ekosystemów wodnych jest:
 - 1) przywracanie i utrzymanie dobrego stanu ekologicznego wód;
 - 2) utrzymanie stabilności zasobów wodnych oraz ochrona naturalnej retencji Parku;
 - 3) utrzymanie warunków wodnych niezbędnych dla uzyskania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków będących na terenie Parku przedmiotami ochrony Natura 2000 - 3140¹⁾ Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic *Charetea*, 3150¹⁾ Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*, 3160¹⁾ Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne, 3260¹⁾ Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (*Ranunculion fluitantis*);
 - 4) zachowanie i odtwarzanie różnorodności gatunków środowisk wodnych.
- 1.2.2. Celem ochrony ekosystemów leśnych:
 - 1) ochrona trwałości, ciągłości i stabilności procesów ekologicznych;
 - 2) zachowanie różnorodności siedlisk i mikrosiedlisk będących środowiskiem życia organizmów leśnych;

- 3) utrzymanie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych Natura 2000: 9170-2¹⁾ grąd subkontynentalny (*Tilio-Carpinetum*), 91D0¹⁾ Bory i lasy bagiennie, w tym podtypy występujące na obszarze Parku: 91D0-2¹⁾ sosnowy bór bagienny (*Vaccinio uliginosi-Pinetum*), 91D0-5¹⁾ borealna świerczyna bagienna (*Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i 91D0-6¹⁾ sosnowo-brzozowy las bagienny (*Dryopteridi thelypteridis-Betuletum pubescentis*), 91E0-3¹⁾ łąg olszowo-jesionowy (*Fraxino-Alnetum*);
- 4) doprowadzenie struktury drzewostanów do stanu zbliżonego do naturalnego, w którym zachodzące procesy przyrodnicze będą przebiegały bez ingerencji człowieka (cel wykracza czasowo poza okres ważności planu).

1.2.3. Celem ochrony nieleśnych ekosystemów lądowych:

- 1) ochrona trwałości ekosystemów, w tym torfowisk i półnaturalnych ekosystemów łąkowych;
- 2) zachowanie gatunków i siedlisk przyrodniczych o znaczeniu wspólnotowym;
- 3) zahamowanie procesu murszenia i dalszej kompresji torfów;
- 4) zachowanie zespołów roślinnych wymagających czynnej ochrony, z uwzględnieniem potrzeb ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków;
- 5) utrzymanie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych Natura 2000 – 6410¹⁾ Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*), 6430¹⁾ Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*), 6510¹⁾ Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*), 7110¹⁾ Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe), 7140¹⁾ Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*), 7210¹⁾ Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumii*, *Schoenetum nigricantis*), 7230¹⁾ Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk.

1.3. Celem ochrony gatunków grzybów, roślin i zwierząt oraz ich siedlisk jest:

- 1) utrzymanie różnorodności gatunkowej;
- 2) utrzymanie różnorodności mikrosiedlisk i miejsc rozwoju gatunków;
- 3) zapewnienie ciągłości istnienia i przywracanie siedlisk gatunków;
- 4) utrzymanie lub przywracanie warunków środowiskowych sprzyjających naturalnemu rozwojowi populacji dziko występujących na obszarze Parku gatunków grzybów, porostów, roślin i zwierząt, które są w Polsce gatunkami rzadkimi i zagrożonymi (zgodnie z Polską Czerwoną Księgą Roślin i Polską Czerwoną Księgą Zwierząt), prawnie chronionymi, będącymi przedmiotem zainteresowania Unii Europejskiej oraz objęte konwencjami międzynarodowymi (Konwencja Berneńska, Konwencja Bońska), w szczególności:
 - a) grzybów:
 - berłoweczka zimowa (*Tulostoma brumale*), błyskoporek podkorowy (*Inonotus obliquus*), czarka austriacka (*Sarcoscypha austriaca*), gwiazdosz czteropromienny (*Geastrum quadrifidum*), gwiazdosz frędzelkowy (*Geastrum fimbriatum*), lakownica żółtawa (*Ganoderma lucidum*), ozorek dębowy (*Fistulina hepatica*), pniarek różowy (*Fomitopsis rosea*), purchawica olbrzymia (*Calvatia gigantea*), siedzuń sosnowy (*Sparassis crispa*), soplówka gałęzista (*Hericium coralloides*),
 - b) porostów:
 - obrostnica rzęsovata (*Anaptychia ciliaris*), włostka brązowa (*Bryoria fuscescens*), włostka spleciona (*Bryoria implexa*), włostka ciemniejsza (*Bryoria subcana*), włostka Wranga (*Bryoria vrangiana*), nibyplucnik wątpliwy (*Cetrelia olivetorum*), złociszek jaskrawy (*Chrysothrix candelaris*), mąkla odmienna (*Evernia mesomorpha*), pustułka oprószona (*Hypogymnia farinacea*), pustułka rurkowata (*Hypogymnia tubulosa*), przystrumycznik pustułkowy (*Hypotrachyna revoluta*), popielak pylasty (*Imshaugia aleurites*), granicznik płucnik (*Lobaria pulmonaria*), przylepka sorediowa (*Melanelixia soredata*), płaszczynka okopcona (*Melanelixia fuliginosa*), przylepka brodawkowata (*Melanelixia subargentifera*), płaszczynka złotawa (*Melanelixia subaurifera*), przylepniczka szorstka (*Melanohalea exasperatula*), przylepniczka wytworna (*Melanohalea elegantula*), tarczynka dziurkowana (*Menegazzia terebrata*), tarczownica skalna (*Parmelia saxatilis*), płaskotka rozlana (*Parmeliopsis ambigua*), pawężnica psia (*Peltigera canina*), pawężnica drobna (*Peltigera didactyla*), pawężnica rozłożysta (*Peltigera horizontalis*), pawężnica sałatowa (*Peltigera hymenina*), pawężnica jabłkowata (*Peltigera malacea*), pawężnica pergaminowa (*Peltigera membranacea*), pawężnica forteczna (*Peltigera monticola*), pawężnica Neckera (*Peltigera neckeri*), pawężnica palczasta (*Peltigera polydactylon*), pawężnica węgierska (*Peltigera ponojensis*), pawężnica łuseczkowata (*Peltigera praetextata*), pawężnica rudawa (*Peltigera rufescens*), płucnik modry (*Platismatia glauca*), wabnica kielichowata (*Pleurosticta acetabulum*), mąklik otrębiasty (*Pseudevernia furfuracea*), odnożyca mączysta (*Ramalina farinacea*), odnożyca kępkowa (*Ramalina fastigiata*), odnożyca jesionowa (*Ramalina fraxinea*), odnożyca Motyki

(*Ramalina motykana*), odnożyca tępa (*Ramalina obtusata*), odnożyca opylona (*Ramalina pollinaria*), chróścik orzęsiony (*Stereocaulon tomentosum*), brązownicza zielonawa (*Tuckermannopsis chlorophylla*), brązownicza płotowa (*Tuckermannopsis sepincola*), brodaczka zwyczajna (*Usnea filipendula*), brodaczka kępkowa (*Usnea hirta*), brodaczka modrzewiowa (*Usnea laricina*), brodaczka szorstka (*Usnea scabrata*), brodaczka kędzierzawa (*Usnea subfloridana*), złotlinka jaskrawa (*Vulpicida pinastri*), żeluczka brunatna (*Xanthoparmelia loxodes*), żeluczka drobna (*Xanthoparmelia pulla*), żeluczka zmienna (*Xanthoparmelia stenophylla*), żeluczka brodawkowata (*Xanthoparmelia verruculifera*), mąkla tarniowa (*Evernia prunastri*), chrobotek leśny (*Cladonia arbuscula*), chrobotek łagodny (*Cladonia mitis*), chrobotek reniferowy (*Cladonia rangiferina*), płucnica kolczasta (*Cetraria aculeata*), płucnica kędzierzawa (*Cetraria ericetorum*), płucnica islandzka (*Cetraria islandica*),

c) roślin:

– aldrowanda pęcherzykowata (*Aldrovanda vesiculosa*), arnika górską (*Arnica montana*), bagnica torfowa (*Scheuchzeria palustris*), bagno zwyczajne (*Ledum palustre*), bażyna czarna (*Empetrum nigrum*), brzoza niska (*Betula humilis*), centuria pospolita (*Centaureum erythraea*), fiołek torfowy (*Viola epipsila*), gnidosz błotny (*Pedicularis palustris*), gnidosz królewski (*Pedicularis sceptrum-carolinum*), gnieźnik leśny (*Neottia nidus-avis*), goździk piaszkowy (*Dianthus arenarius*), groszek błotny (*Lathyrus palustris*), bobrek trójlistkowy (*Menyanthes trifoliata*), groszek wielkoprzylistkowy (*Lathyrus pisiformis*), groszek wschodniokarpacki (*Lathyrus laevigatus*), gruszyczka mniejsza (*Pyrola minor*), gruszyczka okrągłolistna (*Pyrola rotundifolia*), gruszyczka zielonawa (*Pyrola chlorantha*), gruszycznik jednokwiatowy (*Moneses uniflora*), grzybienie białe (*Nymphaea alba*), grzybienie północne (*Nymphaea candida*), kłoc wiechowata (*Cladium mariscus*), kocanki piaszkowe (*Helichrysum arenarium*), kosatka kielchowa (*Tofieldia calyculata*), kruszczyk błotny (*Epipactis palustris*), kruszczyk rdzawoczerwony (*Epipactis atrorubens*), kruszczyk szerokolistny (*Epipactis helleborine*), kukuczka kapturkowata (*Neottianthe cucullata*), kukułka bałtycka (*Dactylorhiza baltica*), kukułka Fuchsa (*Dactylorhiza fuchsii*), kukułka krwista (*Dactylorhiza incarnata*), kukułka plamista (*Dactylorhiza maculata*), kukułka Ruthego (*Dactylorhiza ruthei*), kukułka szerokolistna (*Dactylorhiza majalis*), leniec bezpodkwiatkowy (*Thesium ebracteatum*), lilia złotogłów (*Lilium martagon*), lipiennik Loesela (*Liparis loeselii*), listera jajowata (*Listera ovata*), listera sercowata (*Listera cordata*), mącznica lekarska (*Arctostaphylos uva-ursi*), miódokwiat krzyżowy (*Herminium monorchis*), miódownik melisowaty (*Melittis melissophyllum*), modrzewnica zwyczajna (*Andromeda polifolia*), naparstnica zwyczajna (*Digitalis grandiflora*), nasięźrał pospolity (*Ophioglossum vulgatum*), obuwik pospolity (*Cypripedium calceolus*), orlik pospolity (*Aquilegia vulgaris*), ostrołódka kosmata (*Oxytropis pilosa*), pełnik europejski (*Trollius europaeus*), pierwiosnka wyniosła (*Primula elatior*), pływacz drobny (*Utricularia minor*), pływacz pośredni (*Utricularia intermedia*), podejrzon księżycowy (*Botrychium lunaria*), podejrzon rutolistny (*Botrychium multifidum*), podkolan biały (*Platanthera bifolia*), podkolan zielonawy (*Platanthera chlorantha*), pomocnik baldaszkowy (*Chimaphila umbellata*), przesiąkra okółkowa (*Hydrilla verticillata*), rosiczka długolistna (*Drosera anglica*), rosiczka okrągłolistna (*Drosera rotundifolia*), rosiczka owalna (*Drosera ×obovata*), rzepik szczeciński (*Agrimonia pilosa*), sasanka łąkowa (*Pulsatilla pratensis*), sasanka otwarta (*Pulsatilla patens*), skalnica torfowiskowa (*Saxifraga hirculus*), tajeża jednostronna (*Goodyera repens*), tłustosz pospolity (*Pinguicula vulgaris*), turówka leśna (*Hierochloë australis*), turzyca bagienna (*Carex limosa*), turzyca dwupienna (*Carex dioica*), turzyca strunowa (*Carex chordorrhiza*), turzyca życicowa (*Carex loliacea*), wątlak błotny (*Hammarbya paludosa*), wawrzynek wilczełyko (*Daphne mezereum*), wełnianeczka alpejska (*Baeothryon alpinum*), wełnianka delikatna (*Eriophorum gracile*), widłak goździsty (*Lycopodium clavatum*), widłak jałowcowaty (*Lycopodium annotinum*), widlicz spłaszczony (*Diphasiastrum complanatum*), wielosił błękitny (*Polemonium coeruleum*), włosienicznik skąpopręcikowy (*Batrachium trichophyllum*), wroniec widlasty (*Huperzia selago*), wyblin jednolistny (*Malaxis monophyllos*), zawilec wielkokwiatowy (*Anemone sylvestris*), zimozioł północny (*Linnaea borealis*), bagiennik żmijowaty (*Pseudocalligon trifarium*), bagniak wapienny (*Philonotis calcarea*), bagniak zdrojowy (*Philonotis fontana*), bezlist zwyczajny (*Buxbaumia aphylla*), bielistka siwa (*Leucobryum glaucum*), błotniszek wełnisty (*Helodium blandowii*), błyszczce włoskowate (*Tomentypnum nitens*), brodawkowiec czysty (*Pseudoscleropodium purum*), drabik drzewkowy (*Climacium dendroides*), drabinowiec mroczny (*Cinclidium stygium*), dzióbekowiec Zetterstedta (*Eurynchium angustirere*), fałdownik nastroszony (*Rhytidiadelphus squarrosus*), fałdownik szeleszczący (*Rhytidiadelphus triquetrus*), gajnik lśniący (*Hylocomnium splendens*), gładysz paprociowaty (*Homalia trichomanoides*), grzebieniowiec piórkowaty (*Ctenidium molluscum*), haczykowiec lśniący (*Hamatocaulis vernicosus*), jodłówka pospolita (*Abietinella abietina*), limprichtia długokończysta (*Limprichtia revolvens*), limprichtia pośrednia (*Limprichtia cossonii*),

miechera spłaszczona (*Neckera complanata*), mokradłoszka zaostrowana (*Caliergonella cuspidata*), mszar krokiewkowaty (*Paludella squarrosa*), nastroszek Brucha (*Ulota bruchii*), nastroszek kędzierzawy (*Ulota crispa*), pędzliczek zielonawy (*Syntrichia virescens*), piórosz pierzasty (*Ptilium crista-castrensis*), płonnik cienki (*Polytrichum strictum*), płonnik pospolity (*Polytrichum commune*), podsadnik pęcherzykowaty (*Splachnum ampullaceum*), prątnik brandenburski (*Bryum neodamense*), próchniczek błotny (*Aulacomnium palustre*), raketnik pospolity (*Pleurozium schreberii*), skorpionowiec brunatny (*Scorpidium scorpioides*), tęposz niski (*Leptodictyum humile*), tofowiec Russowa (*Sphagnum russowii*), torfowiec błotny (*Sphagnum palustre*), torfowiec brunatny (*Sphagnum fuscum*), torfowiec czerwony (*Sphagnum rubellum*), torfowiec frędzlowaty (*Sphagnum fimbriatum*), torfowiec Girgensohna (*Sphagnum girgensohnii*), torfowiec jednoboczny (*Sphagnum subsecundum*), torfowiec kończysty (*Sphagnum fallax*), torfowiec magellański (*Sphagnum magellanicum*), torfowiec nastroszony (*Sphagnum squarrosum*), torfowiec obły (*Sphagnum teres*), torfowiec okazały (*Sphagnum riparium*), torfowiec ostrolistny (*Sphagnum capillifolium*), torfowiec pogięty (*Sphagnum flexuosum*), torfowiec spiczastolistny (*Sphagnum cuspidatum*), torfowiec środkowy (*Sphagnum centrale*), torfowiec Warnstorfa (*Sphagnum warnstorffii*), torfowiec wąskolistny (*Sphagnum angustifolium*), torfowiec wklęsłolistny (*Sphagnum platyphyllum*), torfowiec ząbkowany (*Sphagnum denticulatum*), tujowiec delikatny (*Thuidium delicatulum*), tujowiec tamaryszkowy (*Thuidium tamariscinum*), tujowiec włoskolistny (*Thuidium philibertii*), widłoząb błotny (*Dicranum bonjeanii*), widłoząb kędzierzawy (*Dicranum polysetum*), widłoząb miotlasty (*Dicranum scoparium*), widłoząb zielony (*Dicranum viride*), wodnokrzywoszyj zanurzony (*Hygroamblystegium tenax*), zdrojek szwedzki (*Fontinalis dalecarlica*), źródłowiec zmienny (*Palustriella commutata*), zwiślik maczugowaty (*Anomodon attenuatus*), bagniczka pływająca (*Cladopodiella fluitans*), biczycza trójwębna (*Bazzania trilobata*), buławniczka delikatna (*Cephaloziella elachista*), buławniczka ząbkowana (*Cephaloziella spinigera*), czarostka Wondraczekiego *Fossombronia wondraczekii*, czubek delikatny (*Lophozia laxa*), głowiak buławkowaty (*Cephalozia pleniceps*), głowiak długokłosa (*Cephalozia macrostachya*), głowiak łańcuszkowaty (*Cephalozia catenulata*), głowiak Loitlesbergera (*Cephalozia loitlesbergeri*), lśniątka zakrzywiona (*Riccardia incurvata*), lśniątka zatokowa (*Riccardia chamedryfolia*), miedzik płaski (*Frullania dilatata*), natorfek nagi (*Odontoschisma denudatum*), nowellia krzywolistna (*Nowellia curvifolia*), piórkowiec kutnerowaty (*Trichocolea tomentella*), płózyk wonny (*Geocalyx graveolens*), rzęsiak pospolity (*Ptilidium ciliare*), skosatka zanokcicowata (*Plagiochila asplenioides*), zgietolist nadrzewny (*Anastrophyllum hellerianum*), kryniczka tępa (*Nitellopsis obtusa*), ramienica grzywiasta (*Chara filiformis*), ramienica omszona (*Chara tomentosa*), ramienica szorstka (*Chara aspera*), ramienica wielokolczasta (*Chara polyacantha*), ramienica zwyczajna (*Chara rudis*),

d) zwierząt:

– bezkręgowców: skójka gruboskorupowa (*Unio crassus*), poczwarówka jajowata (*Vertigo moulinsiana*), poczwarówka zwężona (*Vertigo angustior*), trzepla zielona (*Ophiogomphus cecilia*), zalotka większa (*Leucorhina pectoralis*), zalotka białoczelną (*Leucorhina albifrons*), czerwonończyk nieparek (*Lycaena dispar*), czerwonończyk fioletek (*Lycaena helle*), szlaczkoń torfowiec (*Colias paleno*), mszarnik jutta (*Oeneis jutta*), mrówka północna (*Formica aquilonia*), mrówka smętnica (*Formica lugubris*), mrówka ćmawa (*Formica polyctena*), mrówka łąkowa (*Formica pratensis*), mrówka rudnica (*Formica rufa*), mrówka pniakowa (*Formica truncorum*), porobnica włośchatka (*Anthophora plumipes*), trzmiel tajgowy (*Bombus jonellus*), trzmiel czarnopaskowany (*Bombus schrencki*), trzmiel zmienny (*Bombus humilis*), trzmiel wschodni (*Bombus semenoviellus*), trzmiel wielkooki (*Bombus confusus*), trzmiel zamaskowany (*Bombus cryptarum*), trzmiel ozdobny (*Bombus distinguendus*), trzmiel ogrodowy (*Bombus hortorum*), trzmiel parkowy (*Bombus hypnorum*), trzmiel kamiennik (*Bombus lapidarius*), trzmiel gajowy (*Bombus lucorum*), trzmiel wielki (*Bombus magnus*), trzmiel żółty (*Bombus muscorum*), trzmiel rudny (*Bombus pascuorum*), trzmiel leśny (*Bombus pratorum*), trzmiel ciemnopasy (*Bombus ruderatus*), trzmiel rudonogi (*Bombus ruderarius*), trzmiel różnobarwny (*Bombus soroensis*), trzmiel paskowany (*Bombus subterraneus*), trzmiel rudoszary (*Bombus sylvorum*), trzmiel ziemny (*Bombus terrestris*), trzmiel szary (*Bombus veteranus*), biegacz gładki (*Carabus glabratus*), biegacz skórzasty (*Carabus coriaceus*), biegacz szykowny (*Carabus nitens*), kreślinek nizinny (*Graphoderus bilineatus*),

– kręgowców: ryby – różanka (*Rhodeus sericeus amarus*), śliz (*Noemachilus barbatulus*), koza pospolita (*Cobitis taenia*), piskorz (*Misgurnus fossilis*); płazy – traszka grzebieniasta (*Triturus cristatus*), traszka zwyczajna (*Lissotriton vulgaris*), kumak nizinny (*Bombina bombina*), ropucha paskówka (*Epidalea calamita*), ropucha zielona (*Pseudepidalea viridis*), ropucha szara (*Bufo bufo*), rzekotka drzewna (*Hyla arborea*), żaba jeziorowa (*Pelophylax lessonae*), żaba wodna (*Pelophylax esculentus*), żaba moczarowa (*Rana arvalis*), żaba trawna (*Rana temporaria*), grzebiuszka ziemna (*Pelobates fuscus*); gady –

jaszczurka zwinka (*Lacerta agilis*), jaszczurka żyworodna (*Lacerta vivipara*), padalec zwyczajny (*Anguis fragilis*), żmija zygzakowata (*Vipera berus*); ptaki lęgowe i prawdopodobnie lęgowe – łabędź niemy (*Cygnus olor*), krakwa (*Anas strepera*), krzyżówka (*Anas platyrhynchos*), głowienka (*Aythya ferina*), czernica (*Aythya fuligula*), gągoł (*Bucephala clangula*), nurogęś (*Mergus merganser*), jarząbek (*Tetrastes bonasia*), kuropatwa (*Perdix perdix*), przepiórka (*Coturnix coturnix*) perkoz dwuczuby (*Podiceps cristatus*), perkoz rdzawoszyi (*Podiceps grisegena*), zausznik (*Podiceps nigricollis*), bąk (*Botaurus stellaris*), bączek (*Ixobrychus minutus*), bocian czarny (*Ciconia nigra*), bocian biały (*Ciconia ciconia*), trzmielojad (*Pernis apivorus*), kania czarna (*Milvus migrans*), bielik (*Haliaeetus albicilla*), błotniak stawowy (*Circus aeruginosus*), orlik krzykliwy (*Clanga pomarina*), jastrząb (*Accipiter gentilis*), krogulec (*Accipiter nisus*), myszołów (*Buteo buteo*), kobuz (*Falco subbuteo*), kropiatka (*Porzana porzana*), zielonka (*Porzana parva*), derkacz (*Crex crex*), łyska (*Fulica atra*), żuraw (*Grus grus*), kszyc (*Gallinago gallinago*), samotnik (*Tringa ochropus*), czajka (*Vanellus vanellus*), śmieszka (*Chroicocephalus (Larus) ridibundus*), mewa siwa (*Larus canus*), rybitwa rzeczna (*Sterna hirundo*), siniak (*Columba oenas*), grzywacz (*Columba palumbus*), sierpówka (*Streptopelia decaocto*), turkawka (*Streptopelia turtur*), kukułka (*Cuculus canorus*), puchacz (*Bubo bubo*), sóweczka (*Glaucidium passerinum*), puszczyk (*Strix aluco*), włośchatka (*Aegolius funereus*), uszatka (*Asio otus*), pójdzka (*Athene noctua*), lelek (*Caprimulgus europaeus*), zimorodek (*Alcedo atthis*), dudek (*Upupa epops*), jerzyk (*Apus apus*), dzięcioł zielonosiwy (*Picus canus*), dzięcioł zielony (*Picus viridis*), dzięcioł czarny (*Dryocopus martius*), dzięcioł duży (*Dendrocopos major*), dzięcioł średni (*Dendrocopos medius*), dzięcioł białogrzbity (*Dendrocopos leucotos*), dzięciołek (*Dendrocopos minor*), dzięcioł trójpalczasty (*Picoides tridactylus*), lerka (*Lullula arborea*), skowronek (*Alauda arvensis*), dymówka (*Hirundo rustica*), oknówka (*Delichon urbicum*), świergotek drzewny (*Anthus trivialis*), świergotek łąkowy *Anthus pratensis*, pliszka żółta (*Motacilla flava*), pliszka siwa (*Motacilla alba*), strzyżyk (*Troglodytes troglodytes*), pokrzywnica (*Prunella modularis*), rudzik (*Erithacus rubecula*), słowik szary (*Luscinia luscinia*), kopciuszek (*Phoenicurus ochruros*), pleszka (*Phoenicurus phoenicurus*), pokląskwa (*Saxicola rubetra*), kos (*Turdus merula*), śpiewak (*Turdus philomelos*), drożdżik (*Turdus iliacus*), paszkot (*Turdus viscivorus*), świerszczak (*Locustella naevia*), brzęczka (*Locustella luscinioides*), rokitniczka (*Acrocephalus schoenobaenus*), łożówka (*Acrocephalus palustris*), trzciniak (*Acrocephalus arundinaceus*), trzcinniczek (*Acrocephalus scirpaceus*), piegża (*Sylvia curruca*), cierniówka (*Sylvia communis*), gajówka (*Sylvia borin*), kapturka (*Sylvia atricapilla*), świstunka leśna (*Phylloscopus sibilatrix*), pierwiosnek (*Phylloscopus collybita*), piecuszek (*Phylloscopus trochilus*), mysikrólik (*Regulus regulus*), zniczek (*Regulus ignicapillus*), muchołówka szara (*Muscicapa striata*), muchołówka żałobna (*Ficedula hypoleuca*), muchołówka mała (*Ficedula parva*), wąsatka (*Panurus biarmicus*), raniuszek (*Aegithalos caudatus*), sikora uboga (*Poecile palustris*), czarnogłówka (*Poecile montanus*), czubotka (*Lophophanes cristatus*), sosnówka (*Parus ater*), modraszka (*Cyanistes caeruleus*), bogatka (*Parus major*), kowalik (*Sitta europaea*), pełzacz leśny (*Certhia familiaris*), remiz (*Remiz pendulinus*), wilga (*Oriolus oriolus*), gąsiorek (*Lanius collurio*), srokosz (*Lanius excubitor*), sójka (*Garrulus glandarius*), sroka (*Pica pica*), orzechówka (*Nucifraga caryocatactes*), kawka (*Corvus monedula*), wrona siwa (*Corvus cornix*), kruk (*Corvus corax*), szpak (*Sturnus vulgaris*), wróbel (*Passer domesticus*), mazurek (*Passer montanus*), zięba (*Fringilla coelebs*), kulczyk (*Serinus serinus*), dzwonec (*Chloris chloris*), szczygieł (*Carduelis carduelis*), czyż (*Carduelis spinus*), makolągwa (*Carduelis cannabina*), krzyżodziób świerkowy (*Loxia curvirostra*), dziwonia (*Carpodacus erythrinus*), gil (*Pyrrhula pyrrhula*), grubodziób (*Coccothraustes coccothraustes*), trznadel (*Emberiza citrinella*), potrzos (*Emberiza schoeniclus*), potrzyszcz (*Miliaria calandra*); ptaki niełęgowe – nur czarnoszyi (*Gavia arctica*), nur rdzawoszyi (*Gavia stellata*), perkozek (*Tachybaptus ruficollis*), czapla biała (*Ardea alba*), czapla siwa (*Ardea cinerea*), łabędź czarnodzioby (*Cygnus columbianus*), łabędź krzykliwy (*Cygnus cygnus*), gęś zbożowa (*Anser fabalis*), gęś białoczelna (*Anser albifrons*), gęgawa (*Anser anser*), świstun (*Anas penelope*), cyraneczka (*Anas crecca*), cyranka (*Anas querquedula*), płaskonos (*Anas clypeata*), ogorzalka (*Aythya marila*), podgorzalka (*Aythya nyroca*), uhła (*Melanitta fusca*), bielaczek (*Mergus albellus*), szlachar (*Mergus serrator*), kania ruda (*Milvus milvus*), błotniak zbożowy (*Circus cyaneus*), błotniak łąkowy (*Circus pygargus*), myszołów włośchaty (*Buteo lagopus*), orzeł przedni (*Aquila chrysaetos*), rybołów (*Pandion haliaetus*), sokół wędrowny (*Falco peregrinus*), drzemlik (*Falco columbarius*), pustułka (*Falco tinnunculus*), sieweczka rzeczna (*Charadrius dubius*), sieweczka obrożna (*Charadrius hiaticula*), siewka złota (*Pluvialis apricaria*), biegus zmienny (*Calidris alpina*), rycyk (*Limosa limosa*), kulik wielki (*Numenius arquata*), łączak (*Tringa glareola*), brodziec piskliwy (*Actitis hypoleucos*), krwawodziób (*Tringa totanus*), brodziec śniady (*Tringa erythropus*), kwokacz (*Tringa nebularna*), batalion (*Philomachus pugnax*), mewa mała (*Hydrocoloeus minutus*), mewa czarnogłowa (*Larus*

melanocephalus), mewa srebrzysta (*Larus argentatus*), mewa białogłowa (*Larus cachinnans*), mewa romańska (*Larus michahellis*), rybitwa wielkodzioba (*Hydroprogne cypia*), rybitwa białoczelną (*Sternula albifrons*), rybitwa białowąsa (*Chlidonias hybridus*), rybitwa białoskrzydła (*Chlidonias leucopterus*), rybitwa czarna (*Chlidonias nigra*), płomykówka (*Tyto alba*), górniczek (*Eremophila alpestris*), brzegówka (*Riparia riparia*), świergotek polny (*Anthus campestris*), jemioluszcza (*Bombycilla garrulus*), podróżniczek (*Luscinia svecica*), jarzębatka (*Sylvia nisoria*), wójcik (*Phylloscopus trochiloides*), gawron (*Corvus frugilegus*), jer (*Fringilla montifringilla*), rzepełuch (*Carduelis flavirostris*), czeczotka (*Carduelis flammea*), ortolan (*Emberiza hortulana*); ssaki – nocek Natterera (*Myotis nattereri*), nocek wąsatek (*Myotis mystacinus*)/nocek Brandta (*Myotis brandtii*)/nocek Alkatoo (*Myotis alcathoe*), nocek rudy (*Myotis daubentonii*), nocek łydkowłosy (*Myotis dasycneme*), mroczek posrebrzany (*Vespertilio murinus*), mroczek późny (*Eptesicus serotinus*), mroczek pozłocisty (*Eptesicus nillsonii*), karlik malutki (*Pipistrellus pipistrellus*), karlik drobny (*Pipistrellus pygmaeus*), karlik większy (*Pipistrellus nathusii*), borowiaczek (*Nyctalus leisleri*), borowiec wielki (*Nyctalus noctula*), gacek brunatny (*Plecotus auritus*), mopek (*Barbastella barbastellus*), bóbr europejski (*Castor fiber*), wilk (*Canis lupus*), wydra (*Lutra lutra*), ryś (*Lynx lynx*), kret europejski (*Talpa europaea*), ryjówka aksamitna (*Sorex araneus*), ryjówka malutka (*Sorex minutus*), rzęsorek rzeczek (*Neomys fodiens*), jeż wschodni (*Erinaceus roumanicus*), zając bielak (*Lepus timidus*), wiewiórka pospolita (*Sciurus vulgaris*), karczownik (*Arvicola terrestris*), badylarka (*Micromys minutus*), mysz zaroślowa (*Apodemus sylvaticus*), smużka leśna (*Sicista betulina*), orzesznica (*Muscardinus avellanarius*), gronostaj (*Mustela erminea*), łasica łąska (*Mustela nivalis*);

- 5) reintrodukcja gatunków, o ile ich siedliska zachowały się we właściwym dla nich stanie, takich jak cis pospolity (*Taxus baccata*) i rak szlachetny (*Astacus astacus*);
- 6) zapobieganie rozprzestrzenianiu się chorób zagrażających populacjom;
- 7) przeciwdziałanie ekspansji gatunków obcego pochodzenia, ze szczególnym uwzględnieniem następujących gatunków inwazyjnych: barszcz Sosnowskiego (*Heracleum sosnowsky*), czeremcha późna (*Prunus serotina*), kolczurka klapowana (*Echinocystis lobata*), łubin trwały (*Lupinus polyphyllus*), niecierpek gruczołowaty (*Impatiens glandulifera*), rdestowiec ostrokończysty (*Reynoutria japonica*), robinia akacjowa (*Robinia pseudoacacia*), róża pomarszczona (*Rosa rugosa*), rudbekia naga (*Rudbeckia laciniata*), winobluszcz pięciolistkowy (*Parthenocissus quinquefolia*), jenot (*Nyctereutes procyonoides*), norka amerykańska (*Neovison vison*), rak pręgowaty (*Orconectes limosus*), rak sygnałowy (*Pacifastacus leniusculus*), a w razie pojawienia się także inne gatunki, na przykład szop praczy (*Procyon lotor*);
- 8) zapewnienie i utrzymanie właściwego stanu ochrony gatunków: 5339¹ różanki (*Rhodeus amarus*), 1149 kozy (*Cobitis taenia*), 1145 piskorza (*Misgurnus fossilis*), 1013 poczwarówki Geyera (*Vertigo geyeri*), 1037 trzepli zielonej (*Ophiogomphus cecilia*), 1042 zalotki większej (*Leucorrhina pectoralis*), 1060 czerwonończyka nieparka (*Lycaena dispar*), A005² perkoza dwuczubego (*Podiceps cristatus*), A021 bąka (*Botaurus stellaris*), A067 gągoła (*Bucephala clangula*), A070 nurogęsia (*Mergus merganser*), A072 trzmielojada (*Pernis apivorus*), A073 kani czarnej (*Milvus migrans*), A075 bielika (*Haliaeetus albicilla*), A081 błotniaka stawowego (*Circus aeruginosus*), A089 orlika krzykliwego (*Clanga pomarina*), A104 jarząbka (*Tetrastes bonasia*), A119 kropiatki (*Porzana porzana*), A122 derkacza (*Crex crex*), A125 łyśki (*Fulica atra*), A127 żurawia (*Grus grus*), A153 kszycy (*Gallinago gallinago*), A165 samotnika (*Tringa ochropus*), A207 siniaka (*Columba oenas*), A217 sóweczki (*Glaucidium passerinum*), A223 włochatki (*Aegolius funereus*), A224 lelka (*Caprimulgus europaeus*), A229 zimorodka (*Alcedo atthis*), A232 dudka (*Upupa epops*), A234 dzięcioła zielonosiwego (*Picus canus*), A236 dzięcioła czarnego (*Dryocopus martius*), A238 dzięcioła średniego (*Dendrocopos medius*), A239 dzięcioła białogrzbietego (*Dendrocopos leucotos*), A241 dzięcioła trójpalczastego (*Picoides tridactylus*), A246 lerki (*Lullula arborea*), A286 drożdżika (*Turdus iliacus*), A298 trzciniaka (*Acrocephalus arundinaceus*), A320 muchołówki małej (*Ficedula parva*), A338 gąsiorka (*Lanius collurio*), A344 orzechówki (*Nucifraga caryocatactes*), A369 krzyżodzioba świerkowego (*Loxia curvirostra*), A371 dziwonii (*Carpodacus erythrinus*), 1337¹ bobra europejskiego (*Castor fiber*), 1355 wydry (*Lutra lutra*), 1361 rysia (*Lynx lynx*), 1352 wilka (*Canis lupus*), 1308 mopka (*Barbastella barbastellus*), 1318 nocka łydkowłosego (*Myotis dasycneme*), 1939 rzepiku szczecińskiego (*Agrimonia pilosa*), 1516 aldrowandy pęcherzykowatej (*Aldrovanda vesiculosa*);
- 9) odtworzenie właściwego stanu ochrony gatunków: 1016¹ poczwarówki jajowatej (*Vertigo moulinsiana*), 1014 poczwarówki zwężonej (*Vertigo angustior*), 4038 czerwonończyka fioletka (*Lycaena helle*), 1032 skójki gruboskorupowej (*Unio crassus*), 1082 kreślinka nizinnej (*Graphoderus bilineatus*), 1145 piskorza (*Misgurnus fossilis*), 1166 traszki grzebieniastej (*Triturus cristatus*), 1188 kumaka nizinnej (*Bombina orientalis*), A030² bociana czarnego (*Ciconia nigra*), A215 puchacza (*Bubo bubo*), 1902

obuwika pospolitego (*Cypripedium calceolus*), 1903 lipiennika Loesela (*Liparis loeselii*), 1477 sasanki otwartej (*Pulsatilla patens*), 1528 skalnicy torfowiskowej (*Saxifraga hirculus*), 1437 leńca bezpodkwiatkowego (*Thesium ebracteatum*), 1393 haczykowca błyszczącego (*Hamatocaulis vernicosus*), 1381 widłozębu zielonego (*Dicranum viride*).

1.4. Głównym celem ochrony przyrody nieożywionej jest jej zachowanie w stanie jak najbardziej zbliżonym do naturalnego. Cel ten obejmuje w szczególności:

- 1) zachowanie rzeźby terenu;
- 2) ochronę gleb i wód przed zanieczyszczeniem;
- 3) ochronę obszaru Parku przed zanieczyszczeniem powietrza i hałasem.

1.5. Celem ochrony krajobrazów jest:

- 1) zachowanie ukształtowanej w procesie historycznym harmonijnej kompozycji i konfiguracji krajobrazu Parku, obejmującej składniki kulturowe (zabudowa, formy użytkowania ziemi) i przyrodnicze (mozaika ekosystemów);
- 2) utrzymanie otwartych przestrzeni i cech charakterystycznych stanowiących o specyfice krajobrazów Parku;
- 3) zachowanie podstawowych układów przestrzennych, ciągów komunikacyjnych oraz punktów i ciągów widokowych o szczególnych walorach krajobrazowych, kluczowych dla zachowania tożsamości Parku.

1.6. Celem ochrony wartości kulturowych jest ich:

- 1) zachowanie i należyte utrzymanie;
- 2) społecznie celowe wykorzystanie;
- 3) udostępnianie do celów naukowych, edukacyjnych i wychowawczych;
- 4) popularyzacja.

2. Przyrodnicze uwarunkowania realizacji celów ochrony na terenie Parku

2.1. W Parku występują następujące ekosystemy:

- 1) leśne;
- 2) lądowe nieleśne;
- 3) wodne.

2.2. Ekosystemy leśne Parku zajmują powierzchnię 9322,20 ha, w tym 8971,07 ha stanowią lasy, których Park jest użytkownikiem wieczystym lub właścicielem. Istotnymi przyrodniczymi uwarunkowaniami dla ochrony ekosystemów są:

- 1) dobry stan zachowania ekosystemów na siedliskach bagiennych, umiarkowany na mineralnych;
- 2) zgodność roślinności rzeczywistej (aktualnej), w tym składów gatunkowych drzewostanów z roślinnością potencjalną (wyrażającą potencjał biotyczny) na borowych typach siedliskowych;
- 3) niezgodność roślinności rzeczywistej z roślinnością potencjalną na lasowych typach siedliskowych w wyniku sztucznych zalesień i wprowadzania monokultur sosnowych w lasach użytkowanych gospodarczo przed utworzeniem parku narodowego; na większości powierzchni prowadzi się renaturyzację lub rekonstrukcję drzewostanów, mającą na celu doprowadzenie składu i struktury gatunkowej drzew (udziału poszczególnych gatunków) do lokalnych warunków siedliskowych;
- 4) występowanie zespołów borealnych na skraju ich geograficznego zasięgu, co wiąże się z intensywnie pojawiającym się świerkiem, który w zbiorowiskach grądów ogranicza odnawianie gatunków liściastych;
- 5) wysoki udział świerka, który występuje na około 27% powierzchni lasów Parku, co generuje warunki do gwałtownego wzrostu liczebności kornika drukarza i w konsekwencji może doprowadzić do rozpadu drzewostanów na dużych powierzchniach;
- 6) duży udział powierzchniowy młodych drzewostanów (40% poniżej 60 lat) i stosunkowo mały udział drzewostanów starych (29% ponad 100 lat);
- 7) niedostatek drzew martwych stojących i leżących, w szczególności drzew o dużej średnicy;
- 8) występowanie drzewostanów o słabo zróżnicowanej strukturze wiekowej;
- 9) rosnąca liczebność dużych ssaków roślinożernych, czego skutkiem jest silna presja na młode pokolenie drzew w lasach, a także szkody w uprawach rolnych.

2.3. W Parku wyróżniono następujące typy siedliskowe lasu i odpowiadające im potencjalne zespoły roślinne (dotyczy ekosystemów leśnych, których Park jest użytkownikiem wieczystym lub właścicielem):

Typ siedliskowy lasu	Potencjalne zbiorowisko roślinne	Powierzchnia ¹¹⁾ [ha]
Bór świeży (Bśw)	<i>Peucedano-Pinetum pulsatilletosum</i> (subkontynentalny bór świeży podzespół sasankowy)	5,83
	<i>Peucedano-Pinetum typicum</i> (subkontynentalny bór świeży podzespół typowy)	145,94
	<i>Peucedano-Pinetum typicum</i> z <i>Oxalis acetosella</i> (subkontynentalny bór świeży podzespół typowy wariant ze szczawikiem zajęczym)	48,03
Bór bagienny (Bb)	<i>Vaccinio uliginosi-Pinetum typicum</i> (bór sosnowy bagienny podzespół typowy)	83,46
Bór mieszany świeży (BMśw)	<i>Peucedano-Pinetum typicum</i> (subkontynentalny bór świeży podzespół typowy)	31,11
	<i>Peucedano-Pinetum typicum</i> z <i>Oxalis acetosella</i> (subkontynentalny bór świeży podzespół typowy wariant ze szczawikiem zajęczym)	18,67
	<i>Serratulo-Pinetum typicum</i> z <i>Lathyrus vernus</i> (subborealny bór mieszany podzespół typowy wariant z groszkiem wiosennym)	69,44
	<i>Serratulo-Pinetum typicum</i> z <i>Picea abies</i> (subborealny bór mieszany podzespół typowy wariant ze świerkiem pospolitym)	653,38
	<i>Serratulo-Pinetum typicum</i> z <i>Pinus sylvestris</i> (subborealny bór mieszany podzespół typowy wariant z sosną zwyczajną)	1 963,80
Bór mieszany wilgotny (BMw)	<i>Quercu-Piceetum typicum</i> (subborealny wilgotny bór mieszany podzespół typowy)	8,10
	<i>Quercu-Piceetum typicum</i> wariant ubogi (subborealny wilgotny bór mieszany podzespół typowy wariant ubogi)	3,42
Bór mieszany bagienny (BMb)	<i>Dryopteridi thelypteridis-Betuletum pubescentis</i> (subborealna brzezina bagienna)	30,62
	<i>Sphagno girgensohnii-Piceetum typicum</i> (borealna świerczyna na torfie podzespół typowy)	87,92
Las mieszany świeży (LMśw)	<i>Serratulo-Pinetum typicum</i> z <i>Lathyrus vernus</i> (subborealny bór mieszany podzespół typowy wariant z groszkiem wiosennym)	986,94
	<i>Serratulo-Pinetum typicum</i> z <i>Picea abies</i> (subborealny bór mieszany podzespół typowy wariant ze świerkiem pospolitym)	69,03
	<i>Serratulo-Pinetum typicum</i> z <i>Pinus sylvestris</i> (subborealny bór mieszany podzespół typowy wariant z sosną zwyczajną)	771,7
	<i>Tilio-Carpinetum calamagrostietosum</i> (grądy subkontynentalny podzespół trzcinnikowy)	1 821,08
	<i>Tilio-Carpinetum calamagrostietosum</i> z <i>Plagiomnium affine</i> (grądy subkontynentalny podzespół trzcinnikowy wariant z płaskomerzykiem pokrewnym)	446,46
	<i>Tilio-Carpinetum typicum</i> (grądy subkontynentalny podzespół typowy)	20,32
Las mieszany wilgotny (LMw)	<i>Quercu-Piceetum typicum</i> (subborealny wilgotny bór mieszany podzespół typowy)	8,71
	<i>Quercu-Piceetum typicum</i> ubogi (subborealny wilgotny bór mieszany podzespół typowy wariant ubogi)	1,64
Las mieszany bagienny (LMb)	<i>Dryopteridi thelypteridis-Betuletum pubescentis</i> (subborealna brzezina bagienna)	124,93
	<i>Sphagno girgensohnii-Piceetum typicum</i> (borealna świerczyna na torfie podzespół typowy)	55,68
	<i>Sphagno girgensohnii-Piceetum typicum</i> z <i>Athyrium filix-femina</i> (borealna świerczyna na torfie podzespół typowy wariant z wietlica samiczą)	20,27
	<i>Sphagno squarrosi-Alnetum</i> (ols torfowcowy)	19,05
Las świeży (Lśw)	<i>Tilio-Carpinetum calamagrostietosum</i> (grąd subkontynentalny podzespół trzcinnikowy)	229,24
	<i>Tilio-Carpinetum calamagrostietosum</i> z <i>Plagiomnium affine</i> (grąd subkontynentalny podzespół trzcinnikowy wariant z płaskomerzykiem pokrewnym)	161,02

Typ siedliskowy lasu	Potencjalne zbiorowisko roślinne	Powierzchnia ¹¹⁾ [ha]
	<i>Tilio-Carpinetum stachyetosum</i> (grąd subkontynentalny podzespół czyścowy)	2,31
	<i>Tilio-Carpinetum stachyetosum</i> ubogi (grąd subkontynentalny podzespół czyścowy wariant ubogi)	18,28
	<i>Tilio-Carpinetum typicum</i> (grąd subkontynentalny podzespół typowy)	626,21
Las wilgotny (Lw)	<i>Tilio-Carpinetum circaeetosum</i> (grąd subkontynentalny podzespół czartawowy)	0,95
	<i>Tilio-Carpinetum stachyetosum</i> (grąd subkontynentalny podzespół czyścowy)	6,92
	<i>Tilio-Carpinetum stachyetosum</i> ubogi (grąd subkontynentalny podzespół czyścowy wariant ubogi)	8,23
Ols (OI)	<i>Ribeso nigri-Alnetum</i> (ols porzeczkowy)	315,66
	<i>Sphagno squarrosi-Alnetum</i> (ols torfowcowy)	8,68
Ols jesionowy (OIJ)	<i>Fraxino-Alnetum typicum</i> (łęg jesionowo-olszowy podzespół typowy)	96,72
	<i>Fraxino-Alnetum typicum</i> z <i>Stellaria nemorum</i> (łęg jesionowo-olszowy podzespół typowy z gwiazdnicą gajową)	0,95
	<i>Fraxino-Alnetum typicum</i> z <i>Thuidium tamariscinum</i> (łęg jesionowo-olszowy podzespół typowy wariant z tujowcem tamaryszkowatym)	0,37
Razem		8 971,07

2.4. Średnie zagęszczenie drzew i miąższość drzewostanów Parku, z uwzględnieniem drzew żywych oraz martwych stojących i leżących (stan na dzień 1.01.2012 r.)

Parametr	Średnie zagęszczenie drzew i miąższość drzewostanów w Parku	
Drzewa żywe (średnica pnia na wysokości 1,3 m ($d \geq 8$ cm))	szt./ha	872
	m ³ /ha	416
Drzewa martwe stojące ($d \geq 7$ cm)	szt./ha	31
	m ³ /ha	6,8
Drzewa martwe leżące (średnica kłody w grubszym końcu ≥ 7 cm i długość min. 1m)	szt./ha	139
	m ³ /ha	6,7
Odnowienie naturalne drzew ($d < 8$ cm)	szt./ha	2 894

2.5. Obszary leśne Parku zaliczono do II kategorii zagrożenia pożarowego.

2.6. Na potrzeby ochrony przeciwpożarowej obszarów leśnych Parku przyjęto następującą definicję kompleksu leśnego: „powierzchnia pokryta roślinnością leśną (lasem) lub przejściowo pozbawiona jej i ograniczona obszarami bezleśnymi, np. wodami, bagnami, łąkami i polami, powiązana w całość administracyjną, gospodarczą lub przyrodniczą”.

2.7. Obszar Parku podzielono na następujące kompleksy leśne:

- 1) kompleks leśny I – obejmuje obwody ochronne Lipniak, Krzywe, Leszczewek, Gawarzec, Słupie;
- 2) kompleks leśny II – obejmuje Obwód Ochronny Powały;
- 3) kompleks leśny III – obejmuje obwody ochronne Krusznik, Mikołajewo, Lipowe, Wysoki Most.

2.8. W kompleksach leśnych wyznaczono następujące drogi leśne do wykorzystywania jako dojazdy pożarowe:

Nazwa kompleksu leśnego	Lp.	Lokalizacja drogi (skąd i dokąd prowadzi), nazwa
Kompleks leśny I	1.	Królówek – Wiatrołuża (Kamienista Droga)
	2.	Oddział 58 – Nowa Wieś (do osady Samle I)
	3.	Oddział 58 – Nowa Wieś (do osady Samle II)
	4.	Oddział 58 – oddział 53
	5.	Leszczewek – Huta (Posadowa Droga)

	6.	Oddział 49 – Oddział 65 (Dźwilowa Droga)
	7.	Sobolewo – Krzywe (Bindasowa Droga)
	8.	Płociczno – Wasilczyki (Gościniec Wasilczykowski)
	9.	Sobolewo – oddział 164 (Bielańska Droga)
	10.	Sobolewo – oddział 148 (Słupiańska Droga)
	11.	Oddział 148 – Zatoka Słupiańska
	12.	Sobolewo – oddział 116 (Gawarcowa Droga)
Kompleks leśny II	13.	Oddział 388 – oddział 392 (Bartny Dół – Gościniec Walneński)
Kompleks leśny III	14.	Oddział 263 – oddział 251 (Cmentarna Droga)
	15.	Oddział 242 – oddział 230 (do pola namiotowego „Jastrzęby”)
	16.	Czerwony Krzyż – Zatoka Krzyżańska
	17.	Wysoki Most (Na Dziewiętnasty Kilometr) – Lipowe – oddział 346

2.8.1. Na terenie Parku znajdują się też inne drogi leśne ważne z punktu widzenia ochrony przeciwpożarowej, które należy dostosować do parametrów dojazdu pożarowego.

2.9. Na terenie Parku mogą być wyznaczane drzewostany nasienne w celu umożliwienia trwałego zachowania wartościowych ekotypów rodzimych gatunków drzew rodzimych oraz stworzenia bazy nasiennej na potrzeby własne i sąsiednich nadleśnictw. Typowane drzewostany nasienne służyć mają ochronie zasobów genowych in situ oraz pozyskiwaniu materiałów wyjściowych do szeroko rozumianej ochrony zasobów genowych ex situ. Zagospodarowanie drzewostanów nasiennych może obejmować wykonanie cięć sanitarno – selekcyjnych i przerzedzenie drzewostanu.

2.10. Łądowe ekosystemy nieleśne na terenie Parku zajmują powierzchnię 2857,78 ha. Wyróżnia się następujące istotne uwarunkowania przyrodnicze dla ochrony łądowych ekosystemów nieleśnych:

1) torfowiskowych:

- osuszanie złoza torfowego, zwłaszcza jego warstw powierzchniowych;
- uruchomienie niekorzystnych zjawisk i procesów, w tym mineralizacji;
- spadek lub zahamowanie akumulacji złoza torfowego i zmniejszanie się objętości pokładów (zanik siedlisk);
- nasiloną eutrofizacja siedlisk wywołana spływami powierzchniowymi z pól uprawnych i terenów zabudowanych;
- regresja i unifikacja biocenoz oraz zmniejszenie różnorodności biologicznej w ich obrębie;

2) łąk, muraw i zbiorowisk segetalnych (rozwijających się na polach uprawnych):

- zanikanie łąk i muraw, ubożenie i ujednocianie zbiorowisk lub zastępowanie ich przez ubogie gatunkowo zbiorowiska w wyniku zmian użytkowania terenu, w tym powstawania nowej zabudowy;
- zaawansowany proces sukcesji wtórnej w obszarach gdzie zarzucono gospodarkę łąkarską;
- konieczność utrzymania ekosystemów i związanych z nimi gatunków wymuszająca zastosowanie zabiegów ochrony czynnej;
- zanik tradycyjnej mozaiki pól i łąk, związany ze zmianą sposobu prowadzenia gospodarki rolnej – naprzemiennego utrzymywania pól uprawnych i pastwisk.

2.11. W Parku występują następujące nieleśne łądowe zespoły roślinne:

Kod siedliska przyrodniczego Natura 2000 ¹⁾	Fitosocjologiczna nazwa jednostki
ZBIOROWISKA ANTROPOGENICZNE	
-	<i>Consolido-Brometum</i> (zespół ostróżeczki i stokłosy żytniej)
-	<i>Papaveretum argemones</i> podzespół <i>consolidetosum</i> (zespół maku piaskowego)
-	<i>Vicietum tetraspermae</i> podzespół <i>scleranthetosum</i> (zespół wyki czteronasiennej podzespół czerwcowy)
-	<i>Vicietum tetraspermae</i> podzespół <i>typicum</i> i <i>consolidetosum</i> (zespół wyki czteronasiennej podzespół typowy i ostróżkowy)
-	Zbiorowisko z klasy <i>Agropyreteea intermedio-repentis</i> (kserotermiczne zbiorowiska

Kod siedliska przyrodniczego Natura 2000 ¹⁾	Fitosocjologiczna nazwa jednostki
	ścierniskowe, półruderalne kserotermiczne zbiorowiska na obszarach porolnych)
-	Zbiorowisko z klasy <i>Artemisietea vulgaris</i> drobnopowierzchniowa mozaika zbiorowisk tworząca zieleń towarzyszącą zabudowaniom (zbiorowiska nitrofilnych bylin na terenach ruderalnych towarzyszących zieleni urządzonej)
-	Zbiorowisko z klasy <i>Epilobietea angustifolii</i> , zbiorowisko o charakterze z niestabilizowanym z udziałem roślin z klas <i>Agropyretea</i> i <i>Artemisietea</i> (nitrofilne zbiorowiska)
ZBIOROWISKA PÓLNATURALNE	
-	Zbiorowisko z klasy <i>Koelerio glaucae-Corynephoretea canescentis</i> (murawy napiaskowe)
-	Zbiorowisko z klasy <i>Trifolio-Geranietea sanguinei</i> (ciepłolubne zbiorowiska okrajkowe)
6510	Zbiorowisko z rzędu <i>Arrhenatheretalia elatioris</i> (żyzne łąki świeże)
-	Zbiorowisko ze związku <i>Alopecurion pratensis</i> (łąki wyczyńcowe)
-	Zbiorowisko ze związku <i>Calthion palustris</i> (łąki kaczyńcowe)
-	Zbiorowisko ze związku <i>Cynosurion</i> , wariant z <i>Dactylis glomerata</i> (żyzne pastwiska świeże wariant z kupkówką pospolitą)
-	Zbiorowisko ze związku <i>Cynosurion</i> (żyzne pastwiska świeże)
-	Zbiorowisko ze związku <i>Filipendulion ulmariae</i> (wilgotne zbiorowiska ziołoroślowe)
-	Zbiorowisko ze związku <i>Magnocaricion</i> , kompleks zbiorowisk z udziałem drobnopowierzchniowych zespołów ze związków <i>Caricion davallianae</i> i <i>Caricion lasiocarpae</i> (szuwały turzycowiskowe z kompleksem węglanowych i kwaśnych torfowisk niskich)
-	Zbiorowisko ze związku <i>Magnocaricion</i> (szuwały turzycowiskowe)
6410	Zbiorowisko ze związku <i>Molinion caeruleae</i> (łąki trześlincowe) (nie podlegające ochronie jako siedlisko przyrodnicze Natura 2000)
6230	Zbiorowisko ze związku <i>Violion caninae</i> (zbiorowiska muraw bliźniczkowych) (nie podlegające ochronie jako siedlisko przyrodnicze Natura 2000)
ZBIOROWISKA NATURALNE	
-	<i>Betulo-Salicetum repentis</i> , zbiorowisko skompleksowane z <i>Caricetum buxbaumii</i> (łozowiska wierzby rokity skompleksowane z zespołem turzycy Buxbauma)
7210	<i>Caricetum buxbaumii</i> (zespół turzycy Buxbauma)
7110	<i>Ledo-Sphagnetum magellanici</i> (rojst)
-	<i>Salicetum pentandro-cinereae</i> - kompleks zbiorowisk z udziałem drobnopowierzchniowych zespołów ze związku <i>Magnocaricion</i> (łozowisko skompleksowane z drobnopowierzchniowymi zespołami ze związku <i>Magnocaricion</i>)
-	<i>Salicetum pentandro-cinereae</i> - kompleks zbiorowisk z udziałem drobnopowierzchniowych zespołów ze związków <i>Magnocaricion</i> i <i>Caricion lasiocarpae</i> (łozowisko skompleksowane z drobnopowierzchniowymi zespołami ze związku <i>Magnocaricion</i> i kwaśnych turzycowisk torfowisk przejściowych)
7140	Zbiorowisko z rzędu <i>Scheuchzerietalia palustris</i> (kwaśne niskoturzycowe torfowiska przejściowe)
7110	Zbiorowisko z rzędu <i>Sphagnetalia magellanici</i> (mszary)
7230	Zbiorowisko ze związku <i>Caricion lasiocarpae</i> (zbiorowiska kwaśnych niskoturzycowych torfowisk przejściowych)
-	Zbiorowisko ze związku <i>Phragmition</i> (szuwały właściwe)

2.12. W Parku stwierdzono obecność następujących wodnych i przywodnych zespołów roślinnych:

Kod siedliska przyrodniczego Natura 2000 ¹⁾	Fitosocjologiczna nazwa jednostki
ZBIOROWISKA WODNE I PRZYWODNE	
3140	<i>Charetum delicatulae</i> (zespół ramienicy delikatnej)
3140	<i>Charetum fragilis</i> (zespół ramienicy kruchej)
3140	<i>Charetum intermediae</i> (zespół ramienicy kolczastej)
3140	<i>Charetum rudis</i> (zespół ramienicy zwyczajnej)
3140	<i>Charetum tomentosae</i> (zespół ramienicy omszonej)
3140	<i>Nitelletum flexilis</i> (zespół krynicznika giętkiego)
3140	<i>Nitellopsidetum obtusae</i> (zespół kryniczniczy tępej)
3150	<i>Ceratophylletum demersi</i> forma typowa (zespół rogatka sztywnego)
3150	<i>Ceratophylletum demersi</i> forma z <i>Nuphar lutea</i> (zespół rogatka sztywnego forma z grążelem żółtym)
3150	<i>Ceratophylletum demersi</i> forma z <i>Nymphaea alba</i> (zespół rogatka sztywnego forma z grzybieniem białym)
3150	<i>Hydrilletum verticillatae</i> (zespół przesiąkry okółkowej)
3150	<i>Lemnetum minoris</i> (zespół rzęsy drobnej)
3150	<i>Lemno-Hydrocharitetum morsus-ranae</i> (zespół rzęsy drobnej i żabiścieku pływającego)
3150	<i>Lemno-Spirodeletum polyrrhizae</i> (zespół rzęsy drobnej i spirodeli wielokorzeniowej)
3150	<i>Myriophylletum spicati</i> (zespół wywłócznika kłosowego)
3150	<i>Myriophylletum verticillati</i> (zespół wywłócznika okółkowego)
3150	<i>Nymphaeetum albo-candidae</i> (zespół grzybieni białych i północnych)
3150	<i>Nymphaeo albae-Nupharetum luteae</i> (zespół grzybieni białych i grążela żółtego)
3150	<i>Nymphaeo albae-Nupharetum luteae</i> forma z <i>Nuphar lutea</i> (zespół grzybieni białych i grążela żółtego forma z grążelem żółtym)
3150	<i>Nymphaeo albae-Nupharetum luteae</i> forma z <i>Nymphaea alba</i> (zespół grzybieni białych i grążela żółtego forma z grzybieniem białym)
3150	<i>Potamogetonnetum compressi</i> (zespół rdestnicy ścieśnionej)
3150	<i>Potamogetonnetum lucencis</i> (zespół rdestnicy połyskującej)
3150	<i>Potamogetonnetum natantis</i> (zespół rdestnicy pływającej)
3150	<i>Potamogetonnetum pectinati</i> (zespół rdestnicy grzebieniastej)
3150	<i>Ranunculetum circinatis</i> (zespół włosienicznika krążkolistnego)
3150	<i>Sparganietum erecti</i> (zespół jeżogłówki gałęzistej)
3160	<i>Lemno-Utricularietum vulgaris</i> (zespół rzęsy drobnej i pływacza zwyczajnego)
3160	<i>Sparganietum minimi</i>
7210	<i>Cladietum marisci</i> (zespół kłoci wiechowatej)
	<i>Acoretum calami</i> (zespół tataraku zwyczajnego)
	<i>Caricetum acutiformis</i> (zespół turzycy błotnej)
	<i>Caricetum paniculatae</i> (zespół turzycy prosowej)
	<i>Caricetum pseudocyperis</i> (zespół turzycy nibyciborowatej)
	<i>Caricetum ripariae</i> (zespół turzycy brzegowej)
	<i>Caricetum rostratae</i> (zespół turzycy dzióbkwatej)
	<i>Cicuto-Caricetum pseudocyperis</i> (pło szalejowe)
	<i>Elocharitetum palustris</i> (zespół ponikła błotnego)
	<i>Elodeetum canadensis</i> (zespół moczarki kanadyjskiej)

Kod siedliska przyrodniczego Natura 2000 ¹⁾	Fitosocjologiczna nazwa jednostki
	<i>Equisetum fluviatilis</i> (zespół skrzypu bagiennego)
	<i>Fontinaletum antipyreticae</i> (zespół zdrojka pospolitego)
	<i>Glycerietum maximae</i> (zespół manny olbrzymiej)
	<i>Hippuridetum vulgaris</i> (zespół przętki pospolitej)
	zbiorowisko z <i>Menyanthes trifoliata</i> (zbiorowisko z bobrkiem pospolitym)
	<i>Najadetum marinae</i> (zespół jezierzyny morskiej)
	<i>Phragmitetum australis</i> (zespół trzciny pospolitej)
	<i>Potametum friesi</i> (zespół rdestnicy szczeciolistnej)
	<i>Sagittario-Sparganietum emersi</i> (zespół strzałki wodnej i jeżogłówki pojedynczej)
	<i>Scirpetum lacustris</i> (zespół oczeretu jeziornego)
	<i>Scirpetum sylvatici</i> (zespół sitowia leśnego)
	<i>Stratiotetum aloidis</i> (zespół osoki aloesowatej)
	<i>Thelypteridi-Phragmitetum</i> (zespół narecznicy błotnej i trzciny pospolitej)
	<i>Typhetum angustifoliae</i> (zespół pałki wąskolistnej)
	<i>Typhetum latifoliae</i> (zespół pałki szerokolistnej)

2.13. Ekosystemy wodne Parku zajmują powierzchnię 2907,06 ha¹⁰⁾. Składają się na nie:

- 1) jeziora (naturalne zbiorniki wodne) 42 akweny – 2836,16¹⁰⁾ ha;
- 2) rzeki (cieki naturalne) – 37 km (64,71 ha¹⁰⁾);
- 3) rowy melioracyjne – 13,5 km (6,19 ha¹⁰⁾).

2.14. Jeziora Parku charakteryzuje silne zróżnicowanie morfometryczne, hydrochemiczne i hydrologiczne, co znajduje odzwierciedlenie w różnorodności siedlisk, gatunków i zespołów organizmów wodnych:

- 1) osiem jezior (Wigry, Białe Wigierskie, Krusznik, Muliczne, Czarne k. Gawrych Rudy, Czarne k. Bryzgly, Samle Małe, Przetaczek) reprezentuje siedlisko 3140¹⁾ Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic *Charetea*;
- 2) dziesięć jezior (Pierty, Długie Wigierskie, Okrągłe, Królówek, Białe Pierciańskie, Omulówek, Leszczewek, Postaw, Samle Duże, Gałęziste) reprezentuje siedlisko 3150¹⁾ Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*;
- 3) osiemnaście zbiorników wodnych (Pietronajęc, Wądołek, Suchar I, Suchar II, Suchar III, Suchar IV, Suchar V, Suchar VI, Suchar VII, Suchar Dembowski, Suchar Wschodni, Suchar Zachodni, Konopniak, Wygorzele, Sucharek k. Bryzgly, Ślepe Zielone, Suchar Wielki, Suchar Rzepiskowy) reprezentuje siedlisko 3160¹⁾ Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne;
- 4) pozostałe jeziora (Mulaczysko, Widne, Klonek, Ślepe Krzyżańskie, Jezioro Rzepiskowe i zanikające Jezioro Błotniste) reprezentują inne typy siedlisk wodnych.

2.15. Rzeki Parku płyną naturalnie ukształtowanymi korytami i charakteryzują się zróżnicowaniem wielkości oraz przepływów. W największej rzece – Czarnej Hańczy – przepływającej przez jezioro Wigry, wyróżniono stanowiska reprezentujące siedlisko 3260¹⁾ Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculion fluitantis*.

2.16. Wyróżnia się następujące istotne uwarunkowania dla ochrony zasobów i ekosystemów wodnych:

- 1) zasoby wód powierzchniowych zmieniać się będą na skutek naturalnej sukcesji, prowadzącej do wypłykania i lądowania zbiorników wodnych, a także na skutek zmian klimatycznych, które wywołać mogą zmiany reżimu zasilania, parowania i odpływu wód. Zachowanie ilościowych zasobów wód Parku uzależnione będzie w dużym stopniu od sposobów gospodarowania wodą w zlewni – w tym związanych z potrzebami rolnictwa, przemysłu i gospodarką wodno-ściekową, a także od działań sprzyjających utrzymaniu lub zwiększaniu retencji wody;
- 2) na stan ekologiczny wód największy wpływ mają substancje użyźniające i zanieczyszczenia docierające do rzek i jezior ze zlewni całkowitej;

- 3) do czynników naturalnych mających wpływ na bogactwo gatunkowe biocenoz wodnych zaliczyć należy m.in. różnorodność siedlisk i mikrosiedlisk wodnych (warunkowaną np. morfometrią jezior czy szybkością przepływu rzek), a także zaawansowanie i tempo naturalnej sukcesji (prowadzącej w kierunku wzrostu trofii, bądź dystrofizacji). Do przyrodniczych uwarunkowań zaliczyć należy również zagrożenie ze strony inwazyjnych gatunków obcych, czynniki wynikające z nadmiernej liczebności niektórych gatunków rodzimych (kormoran) oraz zmian klimatycznych – zmian zasięgów rozmieszczenia gatunków. Zachowanie i odtwarzanie różnorodności gatunkowej hydrobiontów oraz zapewnienie ciągłości istnienia gatunków i ekosystemów uzależnione są od właściwego użytkowania akwenów i ich zlewni przez człowieka;
- 2.17. Na obszarze Parku stwierdzono występowanie następujących grup grzybów:
- 1) grzyby makroskopijne¹⁴⁾ – około 750 gatunków makroskopijnych, w tym 10 gatunków chronionych¹⁵⁾;
 - 2) porosty (*Lichenes*) – 303 gatunki, w tym 51 gatunków chronionych¹⁵⁾.
- 2.18. Na obszarze Parku stwierdzono występowanie następujących grup systematycznych roślin:
- 1) rośliny naczyniowe (*Pteridophyta* i *Spermatophyta*) – około 970 gatunków, w tym 87 gatunków chronionych¹⁶⁾ oraz 8 gatunków z załącznika II do dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony dzikich siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. UE, L 206/7 z 22.07.1992 r., s.7), zwanej dalej „Dyrektywą Siedliskową”;
 - 2) mchy (*Bryopsida*), wątrobowce (*Hepaticopsida*) i glewiki (*Anthocerotophyta*) – ponad 300 gatunków (ok. 230 gatunków mchów, ok. 70 wątrobowców) w tym 80 gatunków chronionych¹⁶⁾;
 - 3) glony, spośród których najlepiej rozpoznane są ramienice (*Charophyta*) – 12 gatunków, w tym 6 gatunków chronionych¹⁶⁾.
- 2.19. Na obszarze Parku stwierdzono występowanie następujących grup systematycznych zwierząt:
- 1) bezkręgowce (*Invertebrata*) – około 3000 gatunków, w tym 54 gatunki chronione¹⁷⁾ oraz 9 gatunków z załącznika II do Dyrektywy Siedliskowej;
 - 2) ryby (*Pisces*) – 30 gatunków, w tym 4 gatunki chronione¹⁷⁾;
 - 3) płazy (*Amphibia*) – 12 gatunków chronionych¹⁷⁾, w tym 2 gatunki z załącznika II do Dyrektywy Siedliskowej;
 - 4) gady (*Reptilia*) – 5 gatunków chronionych¹⁷⁾;
 - 5) ptaki (*Aves*) – ponad 200 gatunków, w tym 126 lęgowych i 8 prawdopodobnie lęgowych; ochroną ścisłą objęte są 182 gatunki¹⁷⁾, 55 gatunków jest wymienionych w załączniku I do dyrektywy 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz. Urz. UE L 20/7 z dnia 26.01.2010 r., s. 7-25), zwanej dalej „Dyrektywą Ptasią”;
 - 6) ssaki (*Mammalia*) – 53 gatunki, w tym 32 gatunki chronione¹⁷⁾ oraz 6 gatunków z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej.
- 2.20. Na obszarze Parku wyróżniono następujące obszary o wybitnych walorach geomorfologicznych:
- 1) rynny dolin rzek Wiatrołuzi i Maniówki, wraz z jeziorem Pietronaję i otaczającym je wałem;
 - 2) zespół form deglacjacji arealnej w okolicach Leszczewa i Leszczewka oraz Rosochatego Rogu;
 - 3) zespół ciągów moren czołowych w środkowej części Parku (Wysoki Węgiel);
 - 4) Czarna Hańcza na odcinku Sobolewo – ujście do Wigier;
 - 5) misa jeziora Wigry;
 - 6) Bryzgiel – sandr, moreny czołowe i spiętrzenia;
 - 7) Wyspy Ordów i Ostrów – moreny czołowe;
 - 8) równina przyjezierna z ciągiem pagórków moreny martwego lodu i kemów w rejonie jezior: Mulaczysko, Krusznik i Klonek;
 - 9) Suche Bagno – torfowisko;
 - 10) płaska równina sandrowa urozmaicona głębokimi, wydłużonymi zagłębieniami bezodpływowymi i słabo wykształconymi rynnami na północ i zachód od Sarnetek.
- 2.21. Na obszarze Parku występują następujące rodzaje krajobrazów:
- 1) litogeniczny (w którym utwory powierzchniowe i gleby utworzyły się w wyniku wietrzenia skał), który zajmuje 55,1% powierzchni Parku;
 - 2) hydrogeniczny (w którym utwory powierzchniowe utworzyły się lub zakumulowały pod wpływem wody - torfy, muły, namuły, ility itp.), który zajmuje 11,3% powierzchni Parku;

3) litogeniczno–hydrogeniczny (mieszany), który zajmuje 33,6% powierzchni Parku.

2.22. Na obszarze Parku i jego otuliny wyróżniono 73 mikrokrajobrazy roślinne, z czego 15 to krajobrazy hydrogeniczne, 37 – litogeniczne, a pozostałe (21) mają charakter mieszany litogeniczno-hydrogeniczny. Ze względu na pokrycie terenu można wyróżnić 14 mikrokrajobrazów prawie całkowicie leśnych, cztery, których strukturę i fizjonomię kształtuje w głównej mierze osadnictwo, 11 o charakterze polnym lub polno-łąkowym oraz 13, w których dominują powierzchniowo łąki, pastwiska, torfowiska i/lub zbiorowiska szuwarowe. Pozostałe mikrokrajobrazy charakteryzują się mozaiką różnych form pokrycia terenu.

2.23. Na obszarze Parku zidentyfikowano następujące kluczowe punkty widokowe, z których rozciągają się panoramy na ważne dla Parku elementy przyrodnicze i kulturowe:

Lp.	Nazwa punktu widokowego	Współrzędne punktu	
		X	Y
1.	Punkt widokowy nad Zatoką Słupiańską	691476,12	765108,95
2.	Punkt widokowy Suchar Wielki	692206,91	765863,94
3.	Punkt widokowy „Widok” w Bryzglu	689534,38	767483,46
4.	Punkt widokowy „Lodownia” w Bryzglu	689408,96	766305,26
5.	Punkt widokowy Mikołajewo - Budzisko	694698,48	770309,39
6.	Punkt widokowy nad Zatoką Cieszkinajki	695342,74	769997,18
7.	Punkt widokowy pod klasztorem w Wigrach, zatoka Zadworze	697218,90	767250,28
8.	Punkt widokowy nad Jeziorem Pierty	700140,10	766333,87
9.	Punkt widokowy na północ od miejscowości Stary Folwark	698738,86	766293,13
10.	Punkt widokowy „U Jawora” w Gawrych Rudzie	961285,00	763267,13
11.	Punkt widokowy Nowa Wieś	703802,73	764832,63
12.	Punkt widokowy Krusznik – wieża widokowa	690555,55	768423,29
13.	Punkt widokowy Jastrzęby	691574,46	770552,66
14.	Punkt widokowy Piaski	689105,98	767274,05
15.	Punkt widokowy Leszczewo – widok na Jezioro Błotniste	699513,55	766208,32
16.	Punkt widokowy Stary Folwark PTTK – wieża widokowa	697920,75	767165,06
17.	Punkt widokowy Stary Folwark – dziedziniec Muzeum Wigier	697799,05	766529,39
18.	Punkt widokowy Leszczewek – przesmyk między jeziorami Wigry i Leszczewek	697216,30	766172,21
19.	Punkt widokowy Cimochowizna	696332,59	765979,72
20.	Punkt widokowy Wigry – widok z wieży zegarowej klasztoru	697137,85	767353,84
21.	Punkt widokowy Czerwony Krzyż	691772,75	771677,14
22.	Punkt widokowy Binduga	690631,73	762743,46
23.	Punkt widokowy Powały	690617,84	763629,82
24.	Punkt widokowy Bartny Dół	689416,63	765634,04

2.24. Charakterystyka przedmiotów ochrony Specjalnego Obszaru Ochrony Ostoja Wigierska (kod obszaru PLH200004)⁵⁾, zwanego dalej „obszarem Natura 2000 PLH200004” oraz Obszaru Specjalnej Ochrony Puszcza Augustowska (kod obszaru PLB200002)⁴⁾, zwanego dalej „obszarem Natura 2000 PLB200002”, w części pokrywającej się z granicami Parku.

2.24.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujące na części obszaru Natura 2000 PLH200004⁵⁾ zawierającej się w granicach Parku i wymagające ochrony (łącznie 45% powierzchni Parku):

Lp.	Nazwa typu siedliska przyrodniczego	Kod Natura 2000 ¹⁾	Powierzchnia [ha]
1	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albae</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe), w tym podtyp występujący na obszarze Parku: 91E0-3 łęg olszowo-jesionowy (<i>Fraxino-Alnetum</i>)	91E0	92,87

Lp.	Nazwa typu siedliska przyrodniczego	Kod Natura 2000 ¹⁾	Powierzchnia [ha]
2	Bory i lasy bagienne, w tym podtypy występujące na obszarze Parku: 91D0-2 sosnowy bór bagienny (<i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>), 91D0-5 borealna świerczyna na torfie (<i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>), 91D0-6 sosnowo-brzozowy las bagienny (<i>Dryopteridi thelypteridis-Betuletum pubescentis</i>)	91D0	403,61
3	Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic <i>Charetea</i>	3140	2374,00
4	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	3150	395,00
5	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	3160	31,00
6	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (<i>Ranunculion fluitantis</i>)	3260	5,00
7	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	6410	0,21
8	Ziołorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	6430	0,11
9	Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	6510	88,95
10	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	7110	15,72
11	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea nigrae</i>)	7140	41,03
12	Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumii</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>)	7210	22,21
13	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk (torfowiska alkaliczne)	7230	29,67
14	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>), podtyp siedliska występujący na obszarze Parku: 9170-2 grąd subkontynentalny (<i>Tilio-Carpinetum</i>)	9170	3321,87
Razem			6793,44

2.24.2. Szacowane występowanie na obszarze Parku gatunków roślin i zwierząt z załączników II i IV Dyrektywy Siedliskowej oraz gatunków ptaków z załącznika I Dyrektywy Ptasiej i gatunków regularnie migrujących spoza załącznika I (gatunki ptaków spośród przedmiotów ochrony na terenie obszaru Natura 2000 PLB200002, którego Park jest częścią)

Lp.	Nazwa gatunkowa	Kod Natura 2000 ¹⁾²⁾	Występowanie na terenie Parku
1	Rośliny		
1.1	rzepik szczeciński (<i>Agrimonia pilosa</i>)	1939	liczny
1.2	aldrowanda pęcherzykowata (<i>Aldrovanda vesiculosa</i>)	1516	średnio liczny
1.3	haczykowiec (sierpowiec) błyszczący (<i>Hamatocaulis (Drepanocladus) vernicosus</i>)	1393	10 stanowisk
1.4	lenieć bezpodkwiatkowy (<i>Thesium ebracteatum</i>)	1437	liczny
1.5	obuwik pospolity (<i>Cypripedium calceolus</i>)	1902	bardzo nieliczny
1.6	lipiennik Loesela (<i>Liparis loeselii</i>)	1903	liczny
1.7	widłoząb zielony (<i>Dicranum viride</i>)	1381	1 stanowisko
1.8	sasanka otwarta (<i>Pulsatilla patens</i>)	1477	nieliczny
1.9	skalnica torfowiskowa (<i>Saxifraga hirculus</i>)	1528	liczny
1.10	arnika górską (<i>Arnica montana</i>)	1762	bardzo nieliczny
1.11	widlicz spleśniony (<i>Diphasiastrum complanatum</i>)	5184	3 stanowiska
1.12	wroniec widlasty (<i>Huperzia selago</i>)	5189	4 stanowiska

Lp.	Nazwa gatunkowa	Kod Natura 2000 ¹⁾²⁾	Występowanie na terenie Parku
1.13	widłak jałowcowaty (<i>Lycopodium annotinum</i>)	5104	bardzo liczny
1.14	widłak goździsty (<i>Lycopodium clavatum</i>)	5105	średnio liczny
1.15	torfowiec ostrolistny (<i>Sphagnum capillifolium</i>)	5215	> 50 stanowisk
1.16	torfowiec środkowy (<i>Sphagnum centrale</i>)	5216	1 stanowisko
1.17	torfowiec spiczastolistny (<i>Sphagnum cuspidatum</i>)	5201	> 30 stanowisk
1.18	torfowiec ząbkowany (<i>Sphagnum denticulatum</i>)	5409	2 stanowiska
1.19	torfowiec frędzlowaty (<i>Sphagnum fimbriatum</i>)	5410	> 50 stanowisk
1.20	torfowiec pogięty (<i>Sphagnum flexuosum</i>)	5222	1 stanowisko
1.21	torfowiec brunatny (<i>Sphagnum fuscum</i>)	5223	8 stanowisk
1.22	torfowiec Girgensohna (<i>Sphagnum girgensohnii</i>)	5224	2 stanowiska
1.23	torfowiec magellański (<i>Sphagnum magellanicum</i>)	5226	> 50 stanowisk
1.24	torfowiec błotny (<i>Sphagnum palustre</i>)	5230	> 50 stanowisk
1.25	torfowiec wklęsłolistny (<i>Sphagnum platyphyllum</i>)	5232	1 stanowisko
1.26	torfowiec okazały (<i>Sphagnum riparium</i>)	5235	1 stanowisko
1.27	torfowiec czerwonawy (<i>Sphagnum rubellum</i>)	5236	8 stanowisk
1.28	torfowiec Russowa (<i>Sphagnum russowii</i>)	5237	1 stanowisko
1.29	torfowiec jednoboczny (<i>Sphagnum subsecundum</i>)	5240	5 stanowisk
1.30	torfowiec obły (<i>Sphagnum teres</i>)	5242	> 20 stanowisk
1.31	torfowiec Warnstorfa (<i>Sphagnum warnstorffii</i>)	5243	7 stanowisk
1.32	bielistka siwa (<i>Leucobryum glaucum</i>)	1400	> 50 stanowisk
1.33	torfowiec kończysty (<i>Sphagnum fallax</i>)	5220	> 50 stanowisk
1.34	torfowiec nastroszony (<i>Sphagnum squarrosum</i>)	5238	> 25 stanowisk
2	Bezkęgowce		
2.1	poczwarówka Geyera (<i>Vertigo geyeri</i>)	1013	2 stanowiska
2.2	poczwarówka jajowata (<i>Vertigo moulinsiana</i>)	1016	1 stanowisko
2.3	poczwarówka zwężona (<i>Vertigo moulinsiana</i>)	1014	4 stanowiska
2.4	trzepla zielona (<i>Ophiogomphus cecilia</i>)	1037	2 stanowiska (w tym 1 historyczne)
2.5	załotka większa (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>)	1042	9 stanowisk
2.6	czerwończyk nieparek (<i>Lycaena dispar</i>)	1060	6 stanowisk
2.7	czerwończyk fioletek (<i>Lycaena helle</i>)	4038	3 stanowiska
2.8	skójka gruboskorupowa (<i>Unio crassus</i>)	1032	3 stanowiska
2.9	kreślinek nizinny (<i>Graphoderus bilineatus</i>)	1082	3 stanowiska
3	Ryby, płazy, gady		
3.1	różanka (<i>Rhodeus sericeus</i> (Pallas))	5339	liczny
3.2	piskorz (<i>Misgurnus fossilis</i> L.)	1145	rzadki
3.3	koza (<i>Cobitis taenia</i>)	1149	pospolity
3.4	trazka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>)	1166	rzadki do 20 os.
3.5	kumak nizinny (<i>Bombina bombina</i>)	1188	pospolity > 100 os
3.6	ropucha paskówka (<i>Epidalea calamita</i>)	6284	rzadki do 20 os.
3.7	ropucha zielona (<i>Pseudepidalea viridis</i>)	1201	rzadki do 20 os.
3.8	rzekotka drzewna (<i>Hyla arborea</i>)	1203	liczny 21-100 os.
3.9	żaba jeziorkowa (<i>Pelophylax lessonae</i>)	5702	pospolity > 100 os.
3.10	żaba moczarowa (<i>Rana arvalis</i>)	1214	pospolity > 100 os.
3.11	grzebiuszka ziemna (<i>Pelobates fuscus</i>)	1197	rzadki do 20 os.
3.12	żaba wodna (<i>Pelophylax esculentus</i>)	1210	pospolity > 100 os.

Lp.	Nazwa gatunkowa	Kod Natura 2000 ¹⁾²⁾	Występowanie na terenie Parku
3.13	żaba trawna (<i>Rana temporaria</i>)	1213	pospolity > 100 os.
4	Ptaki		
4.1	perkoz dwuczuby (<i>Podiceps cristatus</i>)	A 005	więcej niż 300 par
4.2	bąk (<i>Botaurus stellaris</i>)	A021	15-20 samców terytorialnych
4.3	gągoł (<i>Bucephala clangula</i>)	A067	40-50 par
4.4	nurogęś (<i>Mergus merganser</i>)	A070	powyżej 30 par
4.5	trzmiełojad (<i>Pernis apivorus</i>)	A072	3-5 par
4.6	kania czarna (<i>Milvus migrans</i>)	A073	1-2 par
4.7	bielik (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	A075	3 pary
4.8	blotniak stawowy (<i>Circus aeruginosus</i>)	A081	20-30 par
4.9	orlik krzykliwy (<i>Clanga pomarina</i>)	A089	2-3 pary
4.10	jarząbek (<i>Tetrastes bonasia</i>)	A104	więcej niż 160 par
4.11	kropiatka (<i>Porzana porzana</i>)	A119	1-3 terytorialnych samców
4.12	derkacz (<i>Crex crex</i>)	A122	20-25 terytorialnych samców
4.13	łyska (<i>Fulica atra</i>)	A125	powyżej 500 par
4.14	żuraw (<i>Grus grus</i>)	A127	30-35 par
4.15	kszyk (<i>Gallinago gallinago</i>)	A153	15-20 par
4.16	samotnik (<i>Tringa ochropus</i>)	A165	20-25 par
4.17	siniak (<i>Columba oenas</i>)	A207	80-100 par
4.18	sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>)	A217	30-55 par
4.19	włochatka (<i>Aegolius funereus</i>)	A223	15-20 par
4.20	lelek (<i>Caprimulgus europaeus</i>)	A224	5-10 terytorialnych samców
4.21	zimoredek (<i>Alcedo atthis</i>)	A229	8-10 par
4.22	dudek (<i>Upupa epops</i>)	A232	co najmniej 1 para
4.23	dzięcioł zielonosiwy (<i>Picus canus</i>)	A234	powyżej 10 par
4.24	dzięcioł czarny (<i>Dryocopus martius</i>)	A236	60-80 par
4.25	dzięcioł średni (<i>Dendrocopos medius</i>)	A238	15-20 par
4.26	dzięcioł białogrzbiety (<i>Dendrocopos leucotos</i>)	A239	do 5 par
4.27	dzięcioł trójpalczasty (<i>Picoides tridactylus</i>)	A241	co najmniej 1 para
4.28	lerka (<i>Lullula arborea</i>)	A246	5-15 par
4.29	drożdżik (<i>Turdus iliacus</i>)	A286	Co najmniej 1 para
4.30	trzciniak (<i>Acrocephalus arundinaceus</i>)	A298	więcej niż 150 par
4.31	mucholówka mała (<i>Ficedula parva</i>)	A320	80-120 par
4.32	gąsiorek (<i>Lanius collurio</i>)	A338	Powyżej 100 par
4.33	orzechówka (<i>Nucifraga caryocatactes</i>)	A344	30-50 par
4.34	krzyżodziób świerkowy (<i>Loxia curvirostra</i>)	A369	powyżej 5 par
4.35	dziwonia (<i>Carpodacus erythrinus</i>)	A371	10-20 par
5	Ssaki		
5.1	nocek łydkowłosy (<i>Myotis dasycneme</i>)	1318	rzadki
5.2	mopek (<i>Barbastella barbastellus</i>)	1308	rzadki
5.3	bóbr europejski (<i>Castor fiber</i>)	1337	ok. 160 osobników
5.4	wilk (<i>Canis lupus</i>)	1352	ok. 12 osobników
5.5	wydra (<i>Lutra lutra</i>)	1355	ok. 45 osobników
5.6	ryś (<i>Lynx lynx</i>)	1361	Co najmniej 1 osobnik
5.7	nocek Natterera (<i>Myotis nattereri</i>)	1322	rzadki
5.8	nocek wąsatek (<i>Myotis mystacinus</i>)/nocek Brandta	1330/13	rzadki

Lp.	Nazwa gatunkowa	Kod Natura 2000 ¹⁾²⁾	Występowanie na terenie Parku
	(<i>Myotis brandtii</i>)/nocek Alkatoe (<i>Myotis alcaethoe</i>)	20/5003	
5.9	nocek rudy (<i>Myotis daubentonii</i>)	1314	pospolity
5.10	nocek łydkowłosy (<i>Myotis dasycneme</i>)	1318	rzadki
5.11	mroczek posrebrzany (<i>Vespertilio murinus</i>)	1332	rzadki
5.12	mroczek późny (<i>Eptesicus serotinus</i>)	6098	liczny
5.13	mroczek pozłocisty (<i>Eptesicus nilssonii</i>)	1313	rzadki
5.14	karlik malutki (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)	1309	rzadki
5.15	karlik drobny (<i>Pipistrellus pygmaeus</i>)	5009	pospolity
5.16	karlik większy (<i>Pipistrellus nathusii</i>)	1317	pospolity
5.17	borowiaczek (<i>Nyctalus leisleri</i>)	1331	rzadki
5.18	borowiec wielki (<i>Nyctalus noctula</i>)	1312	liczny
5.19	gacek brunatny (<i>Plecotus auritus</i>)	1326	liczny
5.20	mopek (<i>Barbastella barbastellus</i>)	1308	rzadki

2.24.3. Stan ochrony siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I Dyrektywy Siedliskowej, na części obszaru Natura 2000 PLH200004 pokrywającej się z granicami Parku:

Lp.	Nazwa siedliska	Kod Natura 2000 ¹⁾	Parametr 1 Powierzchnia siedliska ³⁾	Parametr 2 Struktura i funkcja ³⁾	Parametr 3 Szanse zachowania ³⁾	Łączna ocena stanu ochrony ³⁾
1	9170-2 ¹⁾ Grąd subkontynentalny (<i>Tilio-Carpinetum</i>)	9170	FV	U1	U1	U1
2	Bory i lasy bagienne, w tym podtypy występujące na obszarze Parku: 91D0-2 sosnowy bór bagienny (<i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>), 91D0-5 borealna świerczyna na torfie (<i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i>), 91D0-6 sosnowo-brzozowy las bagienny (<i>Dryopteridi thelypteridis-Betuletum pubescentis</i>)	91D0	FV	U1	FV	U1
3	91E0-3 ¹⁾ Nizowy łęg jesionowo-olszowy (<i>Fraxino-Alnetum</i>)	91E0	FV	FV	U1	U1
4	Górskie i nizowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> – płaty bogate florystycznie)	6230	-	-	-	(D)
5	Zmienneowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	6410	-	-	-	(D)
6	Ziołorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	6430	-	-	-	(D)
7	Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	6510	U1	U1	U1	U1
8	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	7110	U1	U1	U1	U1
9	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzerio-Caricetea</i>)	7140	FV	U1	U1	U1
10	Torfowiska nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumii</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>)	7210	U1	U2	U2	U1
11	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	7230	U2	U1	U1	U1
12	Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic <i>Charetea</i>	3140	U1	U1	U1	U1

Lp.	Nazwa siedliska	Kod Natura 2000 ¹⁾	Parametr 1 Powierzchnia siedliska ³⁾	Parametr 2 Struktura i funkcja ³⁾	Parametr 3 Szanse zachowania ³⁾	Łączna ocena stanu ochrony ³⁾
13	Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	3150	U1	U1	U1	U1
14	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	3160	FV	FV	FV	FV
15	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (<i>Ranunculion fluitantis</i>)	3260	U1	FV	U1	U1

2.24.4. Stan ochrony gatunków roślin i zwierząt wymienionych w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej występujących na terenie Parku:

Lp.	Nazwa gatunkowa	Kod Natura 2000 ¹⁾	Parametr 1 Populacja ³⁾	Parametr 2 Siedlisko ³⁾	Parametr 3 Szanse zachowania ³⁾	Łączna ocena
1	Rośliny					
1.1	widłoząb zielony (<i>Dicranum viride</i>)	1381	U1	U2	U1	U2
1.2	haczykowiec błyszczący (<i>Hamatocaulis vernicosus</i>)	1393	FV	U1	U1	U1
1.3	lenieć bezpodkwiatkowy (<i>Thesium ebracteatum</i>)	1437	FV	U1	U1	U1
1.4	sasanka otwarta (<i>Pulsatilla patens</i>)	1477	U1	U2	U2	U2
1.5	aldrowanda pęcherzykowata (<i>Aldrovanda vesiculosa</i>)	1516	FV	FV	FV	FV
1.6	skalnica torfowiskowa (<i>Saxifraga hirculus</i>)	1528	FV	U1	U1	U1
1.7	obuwik pospolity (<i>Cypripedium calceolus</i>)	1902	U2	U2	U2	U2
1.8	lipiennik Loesela (<i>Liparis loeselii</i>)	1903	FV	U2	U1	U2
1.9	rzepik szczeciński (<i>Agrimonia pilosa</i>)	1939	FV	FV	FV	FV
2	Bezkręgowce					
2.1	poczwarówka Geyera (<i>Vertigo geyeri</i>)	1013	XX	XX	XX	DD
2.2	poczwarówka jajowata (<i>Vertigo moulinsiana</i>)	1016	U1	U1	U1	U1
2.3	poczwarówka zwężona (<i>Vertigo angustior</i>)	1014	U1	U1	U1	U1
2.4	trzepla zielona (<i>Ophiogomphus cecilia</i>)	1037	XX	XX	XX	XX
2.5	zalotka większa (<i>Leucorhina pectoralis</i>)	1042	U1	U1	FV	U1
2.6	czerwończyk nieparek (<i>Lycaena dispar</i>)	1060	U1	U1	U1	U1
2.7	czerwończyk fioletek (<i>Lycaena helle</i>)	4038	U2	U1	U2	U2
3	Płazy					
3.1	traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>)	1166	U1	U1	U1	U1
3.2	kumak nizinny (<i>Bombina bombina</i>)	1188	FV	U1	FV	U1
4	Ssaki					
4.1	mopek (<i>Barbastella barbastellus</i>)	1308	FV	FV	FV	FV
4.2	nocek łydkowłosy (<i>Myotis dasycneme</i>),	1318	FV	FV	FV	FV
4.3	bóbr europejski (<i>Castor fiber</i>)	1337	FV	FV	FV	FV
4.4	wilk (<i>Canis lupus</i>)	1352	FV	U2	FV	U2
4.5	wydra (<i>Lutra lutra</i>)	1355	XX	FV	XX	XX
4.6	ryś (<i>Lynx lynx</i>)	1361	XX	U2	XX	XX

2.24.5. Stan ochrony gatunków ptaków będących przedmiotami ochrony dla części obszaru Natura 2000 PLB200002 zawierającej się w granicach Parku (gatunki z załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz gatunki regularnie migrujące niewymienione w tym załączniku):

Lp.	Nazwa gatunkowa	Kod Natura 2000 ²⁾	Parametr 1 Populacja ³⁾	Parametr 2 Siedlisko ³⁾	Parametr 3 Szanse zachowania ³⁾	Łączna ocena
1	perkoz dwuczuby (<i>Podiceps cristatus</i>)	A005	FV	FV	FV	FV
2	bąk (<i>Botaurus stellaris</i>)	A021	FV	FV	FV	FV
3	gągoł (<i>Bucephala clangula</i>)	A067	U1	U1	U1	U1
4	nurogęś (<i>Mergus merganser</i>)	A070	FV	FV	FV	FV
5	trzmiełojad (<i>Pernis apivorus</i>)	A072	U1	U1	U1	U1
6	kania czarna (<i>Milvus migrans</i>)	A073	U1	U1	U1	U1
7	bielik (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	A075	U1	U1	U1	U1
8	blotniak stawowy (<i>Circus aeruginosus</i>)	A081	FV	FV	FV	FV
9	orlik krzykliwy (<i>Clanga pomarina</i>)	A089	FV	FV	FV	FV
10	jarząbek (<i>Tetrastes bonasia</i>)	A104	FV	FV	FV	FV
11	kropiatka (<i>Porzana porzana</i>)	A119	XX	U1	U1	XX
12	derkacz (<i>Crex crex</i>)	A122	FV	FV	FV	FV
13	łyska (<i>Fulica atra</i>)	A125	FV	FV	FV	FV
14	żuraw (<i>Grus grus</i>)	A127	FV	FV	FV	FV
15	kszyk (<i>Gallinago gallinago</i>)	A153	U1	U1	U1	U1
16	samotnik (<i>Tringa ochropus</i>)	A165	U1	U1	U1	U1
17	siniak (<i>Columba oenas</i>)	A207	FV	FV	FV	FV
18	sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>)	A217	FV	FV	FV	FV
19	włochatka (<i>Aegolius funereus</i>)	A223	FV	FV	FV	FV
20	lelek (<i>Caprimulgus europaeus</i>)	A224	U2	U2	U2	U2
21	zamorodek (<i>Alcedo atthis</i>)	A229	FV	FV	FV	FV
22	dudek (<i>Upupa epops</i>)	A232	XX	U1	U1	XX
23	dzięcioł zielonosiwy (<i>Picus canus</i>)	A234	FV	FV	FV	FV
24	dzięcioł czarny (<i>Dryocopus martius</i>)	A236	FV	FV	FV	FV
25	dzięcioł średni (<i>Dendrocopos medius</i>)	A238	FV	FV	FV	FV
26	dzięcioł białogrzbiety (<i>Dendrocopos leucotos</i>)	A239	XX	U1	XX	XX
27	dzięcioł trójpalczasty (<i>Picoides tridactylus</i>)	A241	XX	U1	XX	XX
28	lerka (<i>Lullula arborea</i>)	A246	U2	U2	U2	U2
29	drożdżik (<i>Turdus iliacus</i>)	A286	XX	XX	U1	XX
30	trzciniak (<i>Acrocephalus arundinaceus</i>)	A298	FV	FV	FV	FV
31	muchołówka mała (<i>Ficedula parva</i>)	A320	FV	FV	FV	FV
32	gąsior (<i>Lanius collurio</i>)	A 338	FV	FV	FV	FV
33	orzeczówka (<i>Nucifraga caryocatactes</i>)	A344	XX	FV	FV	XX
34	krzyżodziób świerkowy (<i>Loxia curvirostra</i>)	A369	FV	FV	FV	FV
35	dziwonia (<i>Carpodacus erythrinus</i>)	A371	FV	FV	FV	FV

3. Społeczno-gospodarcze uwarunkowania realizacji celów ochrony

3.1. Wigierski Park Narodowy został powołany z dniem 1 stycznia 1989 r. na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 1988 r. w sprawie utworzenia Wigierskiego Parku Narodowego (Dz. U. nr 25 poz. 173). 29 października 2002 r., został także wpisany na listę konwencji ramsarskiej (Konwencji o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego). Obszar Parku w całości jest objęty obszarem Natura 2000 PLH200004 Ostoja Wigierska oraz obszarem specjalnej ochrony ptaków PLH200002 Puszcza Augustowska. Granice części obszaru Natura 2000 pokrywającego się z granicami Parku wskazane są w rozdziale nr 3 załącznika do rozporządzenia.

3.2. Społeczne uwarunkowania w Wigierskim Parku Narodowym mają szczególne znaczenie. Grunty prywatne stanowią znaczną część ogólnej powierzchni Parku (17,32%). Obejmują one tereny głównie nieleśne (12,9%), które są zamieszkałe przez około 1300 mieszkańców.

3.3. Zestawienie powierzchni według gmin i kategorii użytkowania¹⁰⁾:

Gmina	Lasy i grunty leśne [ha]		Grunty orne [ha]		Użytki zielone [ha]		Razem (z gruntami pokrytymi wodami, nieużytkami i pozostałymi gruntami)	
	grunty WPN	inna własność	grunty WPN	inna własność	grunty WPN	inna własność	[ha]	[%] powierzchni Parku
Giby	3477,02	10,74	49,04	46,12	16,12	8,78	3774,27	25,0
Krasnopol	677,44	94,50	55,83	353,63	26,23	91,93	1425,04	9,4
Nowinka	663,89	83,34	16,24	457,04	11,19	51,34	1914,81	12,7
Suwałki	4122,07	193,19	90,38	668,33	82,53	267,10	7981,33	52,9
Razem [ha]	8940,43	381,77	211,49	1525,12	136,07	419,15	15095,45	-
Razem [%]	59,2	2,5	1,4	10,1	0,9	2,8	100	100

3.4. Głównymi źródłami utrzymania mieszkańców Parku są: praca zawodowa poza własnym gospodarstwem (około 45%), inne źródła takie jak renta, emerytura, alimenty itp. (około 25%), własne gospodarstwo rolne (około 20%) oraz agroturystyka i inna działalność związana z turystyką (około 10%), przy czym znaczna część mieszkańców deklaruje dwa równoważne źródła dochodu (źródło: Piotr Łukowski, dane niepublikowane).

3.5. Przemiany społeczno-gospodarcze przyczyniają się do zmian w użytkowaniu ziemi. Rolnictwo nie jest już głównym źródłem utrzymania mieszkańców Parku. Planowanie ochrony a zwłaszcza zagospodarowania przestrzennego na terenach prywatnych powinno uwzględniać ten fakt.

3.6. Środowisko przyrodnicze Parku daje możliwość korzystania z wielu usług ekosystemowych, w tym z usług zaopatrujących i kulturowych. Wykorzystanie zasobów przyrody przez człowieka wymaga dostosowania sposobów, zakresu, czasu i miejsc podejmowanych działań do wymogów ochrony biocenoz i siedlisk. Żaden ze sposobów użytkowania nie powinien powodować zagrożenia dla trwałości występowania gatunków, degradować siedlisk ani negatywnie wpływać na strukturę i funkcjonowanie ekosystemów.

3.7. Realizacja celów ochrony, w szczególności w odniesieniu do ekosystemów nieleśnych i krajobrazu wymaga ograniczania silnie postępującej urbanizacji terenu parku. Rozwiązywanie konfliktów pomiędzy celami ochrony przyrody i krajobrazu a oczekiwaniami inwestorów lokalnych i zamiejscowych powinno następować poprzez opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla całego obszaru parku narodowego. Brak tych planów dla znacznej części terenów objętych ochroną krajobrazową przyczynia się do wzrostu zagrożeń dla przyrody oraz degradacji tradycyjnych układów krajobrazowo-przestrzennych charakterystycznych dla terenu Parku, która polega na:

- a) zmianie struktury użytkowania gruntów w kierunku ich zabudowy, zalesiania lub odłogowania,
- b) dużym rozproszaniu zabudowy i nasilaniu się procesów urbanizacyjnych,
- c) zaniku lokalnych, tradycyjnych form architektonicznych charakterystycznych dla terenu Parku.

3.8. Ważnym uwarunkowaniem społeczno-gospodarczym realizacji celów ochrony jest doskonalenie gospodarki wodno-ściekowej w zlewni całowitej wód Parku i ograniczanie negatywnych skutków gospodarki rolnej, w tym dopływu biogenów i substancji toksycznych, odwadniania torfowisk i innych czynników presji.

3.9. Obserwuje się coraz silniejszy rozwój przedsięwzięć związanych z turystyką i rekreacją. Działania ochronne powinny uwzględniać poważną presję związaną z turystyką na obszarach cennych przyrodniczo. Wiąże się

z tym konieczność rozwijania odpowiedniej infrastruktury i sterowania udostępnianiem poszczególnych obszarów Parku, szczególnie w okresie nasilonego ruchu turystycznego.

3.10. Kluczowe znaczenie dla ochrony przyrody i krajobrazu na gruntach prywatnych ma:

- a) zachowanie cennego środowiska przyrodniczego przez mieszkańców Parku gospodarujących na tym obszarze od pokoleń;
- b) poszanowanie przyrody i zrozumienie potrzeb jej ochrony;
- c) akceptacja działań ochronnych przez miejscową społeczność;
- d) współpraca z samorządami, będącymi podstawowymi podmiotami decydującymi o wyborze kierunków rozwoju (zagospodarowania) terenu.

3.11. Na realizację celów ochrony mają wpływ również następujące czynniki:

- a) wciąż zbyt mała akceptacja społeczna dla ograniczeń obowiązujących w Parku, a wynikających z realizacji celów ochrony;
- b) oczekiwanie przez właścicieli gruntów położonych w Parku rekompensaty za wprowadzenie ograniczeń związanych z ochroną przyrody i krajobrazu;
- c) nieśląbujące zapotrzebowanie na dobra pochodzące z lasów i wód – drewno opałowe, grzyby i owoce leśne, ryby itp.;
- d) dominacja ekonomicznego podejścia do przestrzeni i traktowanie jej jako dobra o nieograniczonych możliwościach użytkowania;
- e) trudności z jednoznaczną interpretacją prawa własności;
- f) trudności z wdrażaniem i egzekucją prawa, które w praktyce ma dwa wymiary – formalno-prawny oraz tradycyjny (związany z utrwalonymi zwyczajami);
- g) konieczność uzyskiwania przez Park przychodów z własnej działalności, niezbędnych do zapewnienia prawidłowego funkcjonowania Parku, spowodowana niewystarczającą dotacją budżetową.